

Ιησούς Χριστός ως ιστορικό πρόσωπο - Η μεγαλύτερη απάτη της ανθρωπότητας;

✘ «Ιστορικά, είναι πολύ αμφίβολο ότι ο Ιησούς υπήρξε. Αλλά και να υπήρξε, το σίγουρο είναι ότι δεν ξέρουμε σχεδόν τίποτα γι' αυτόν».

Μπέρτραντ Ράσελ (Βρετανός φιλόσοφος).

Σε έναν πολιτισμό εδραιωμένο πάνω στη Χριστιανική Θρησκεία η άρνηση της ύπαρξης του Ιησού μπορεί να φαίνεται με την πρώτη ματιά ως γελοία ιδέα ή ακόμη και ανόητη. Σε τελευταία ανάλυση περνάει το επιχείρημα ότι η «γενική τάση των λόγιων και επιστημόνων» αποδέχεται ότι υπήρχε ένας ιστορικός Ιησούς, ακόμη και αν δεν υπάρχει συμφωνία για το ποιος πραγματικά ήταν, τότε ακριβώς έζησε, τι έκανε ή τι είπε.

Σήμερα, οι μελετητές της Καινής Διαθήκης οδηγούνται ανάμεσα σε δυο κόσμους, σε έναν όπου ο θεολογικός Ιησούς («ο υιός του Θεού») βρίσκεται στην κεντρική σκηνή - αλλά αυτός ο Ιησούς βέβαια αναγνωρίζεται σαν θέμα πίστεως - και σε έναν άλλον κόσμο, τον «κόσμο του ιστορικού Ιησού».

Μια λεπτομερής και συχνά διεξοδική έρευνα για την ιστορία, τον πολιτισμό και την πολιτική της Παλαιστίνης στη δεύτερη εκκλησιαστική περίοδο δημιουργεί ένα ιστορικά έγκυρο υπόβαθρο. Έναντι αυτού του υπόβαθρου ένα λεπτό κατασκευάσμα του «Ιησού» κάνει τη φασματική του εμφάνιση.

Είναι όμως το ίδιο το ιστορικό πλαίσιο που επιτρέπει σ' αυτόν τον σωτήρα-φάντασμα να «ζήσει», να «πεθάνει» και να «αναστηθεί» και δια μέσου αυτού να αφήσει την απατηλή του σκιά στην ιστορία.

Είμαστε σίγουροι ότι η Ιερουσαλήμ υπήρχε, όπως και ο Ηρώδης, οι Φαρισαίοι και οι Ρωμαίοι, γιατί όχι και ένας Ιησούς;

Οι επαγγελματίες ιστορικοί δεν είναι απαραίτητα δεσμευμένοι με κάποιο ειδικό ενδιαφέρον για το θέμα του Ιησού - και είναι όλοι καλά πληροφορημένοι για την αμφιλεγόμενη φύση του. Ένας μελετητής που ανακοινώνει ότι πιστεύει ότι δεν υπάρχει ιστορικά κάποιος Ιησούς είναι πιο πιθανόν να αντιμετωπίσει την περιφρόνηση, ακόμη και τον περίγελο, και λίγα θα κερδίσει από την ειλικρίνειά του.

Έτσι οι περισσότεροι μελετητές, μεγαλωμένοι και εκπαιδευμένοι σε μια χριστιανική κουλτούρα είναι ικανοποιημένοι είτε με το να υποθέτουν ότι ο Ιησούς υπήρξε (και υποκύπτουν στις γνώμες των ειδικών της Βίβλου που συχνά είναι άνθρωποι της πίστεως), είτε ενώ δίνουν την ανεπάρκεια αποδεικτικών στοιχείων για πολλές ιστορικές προσωπικότητες, προλογίζουν την αβεβαιότητά τους με ένα «πιθανόν». Είναι πολύ πιο ασφαλές για αυτούς να διακηρύξουν την «πιθανότητα ενός προσώπου πίσω από το μύθο» ακόμη και όταν αιτιολογούν ότι τα στρώματα του επικαλυμμένου μύθου επισκιάζουν την οποιαδήποτε γνώση για αυτό το πρόσωπο.

Αυτή η «ασφαλής» και άτολμη επιλογή διατηρεί ταυτόχρονα την «ασάφεια» ενός ξυλουργού σε ένα αρχαίο, επαρχιακό, απομονωμένο τόπο («η ανυπαρξία αποδείξεων δεν είναι απόδειξη της ανυπαρξίας») και μια ακαδημαϊκή αποστασιοποίηση από «θέματα πίστης» τα οποία ανύψωσαν αυτόν τον υποτιθέμενο αφανή γκουρού σε μια εικονική θέση.

Για τη ζωή του Ιησού δεν υπάρχουν σημαντικές πληροφορίες, εκτός των Ευαγγελίων, τα οποία όμως, όπως όλα τα ιερά βιβλία των θρησκειών, δεν θεωρούνται έγκυρα ιστορικά συγγράμματα.

Η ευρέως διαδεδομένη άποψη είναι ότι τα βιβλία της Αγίας Γραφής είναι «θεόπνευστα», ενώ τα γεγονότα που περιγράφουν είναι απολύτως ακριβή. Η πραγματικότητα απέχει πραγματικά πολύ...

Τα βιβλία της Καινής Διαθήκης γράφτηκαν σύμφωνα με μελέτες αρκετά χρόνια μετά τον υποτιθέμενο θάνατο του Χριστού, από περισσότερους από έναν συγγραφείς. Τα πρωτότυπα δεν έχουν διασωθεί, ενώ αρχαιότερο θεωρείται ένα αντίγραφο του 2ου αι. μ.Χ., που βρέθηκε στην Αίγυπτο. Σε μια εποχή όπου η τυπογραφία αποτελούσε επιστημονική φαντασία, ο μόνος τρόπος εξάπλωσης ενός χειρογράφου ήταν η αντιγραφή του με το χέρι. Μια τέτοια τεχνική γεννούσε πολλά προβλήματα, γιατί εκτός από τα όποια λάθη στη μετάφραση (διαμάχες πάνω στη μετάφραση της Βίβλου συνεχίζονται μέχρι σήμερα), σκόπιμα πολλές φορές ο μοναχός-γραφέας προσέθετε ή αφαιρούσε κομμάτια από το κείμενο, ανάλογα με τις τάσεις του δόγματος που επικρατούσαν εκείνη την εποχή. Αμέτρητα αποσπάσματα από τη Βίβλο αμφισβητούνται ή αποδίδονται σε άλλους συγγραφείς, όπως για παράδειγμα το απόσπασμα που χρησιμοποιήθηκε για να τεκμηριώσει το αλάθητο του Πάπα (Κατά Ματθαίον 16,16-19).

Αλλά ακόμα και ανώτεροι εκκλησιαστικοί παράγοντες υποβαθμίζουν τη σημασία

των Ευαγγελίων, αναφέροντας ότι: «Πηγή της πίστεώς μας δεν είναι τα Ευαγγέλια... αλλά η αποκαλυπτική αλήθεια... όπως καθορίστηκε και οριοθετήθηκε από τις Οικουμενικές Συνόδους» (μητροπολίτης Ναυπακτίας Ιερόθεος, ΤΟ ΒΗΜΑ, 15/4/2006).

Αυτό σημαίνει ότι τίποτα σταθερό (γραπτό) δεν υπάρχει, παρά τις συνεχείς αναφορές σε λόγια που είπαν ο Ιησούς, ο Παύλος, ο Πέτρος κλπ. Για κάθε εποχή ισχύει λοιπόν αυτό που επιβάλλει η συγκυρία και εξυπηρετεί τον εκκλησιαστικό μηχανισμό. Έτσι, «η χριστιανική πίστη προσαρμόζεται στις συνθήκες και στα αιτήματα κάθε τόπου και κάθε εποχής» (προμετωπίδα θεολογικής Σχολής Πανεπ. Αθήνας) – τουτέστιν ο ορισμός του καιροσκοπισμού .

Ένα ελαττωματικό σενάριο

Αλλά πόσο θα μπορούσε ένας κόσμος θρησκείας να έχει προκύψει από μια ασημότητα που απέτυχε κατά τη διάρκεια της ζωής του να προσεχθεί από κάποιον; Πόσο αξιόπιστο είναι το γεγονός ότι ένας περιπλανώμενος δάσκαλος (ραβί), που δεν έγραψε τίποτα ο ίδιος, επιλαχών σε ένα κόσμο γεμάτο από φακίρηδες, προφήτες και εξορκιστές, θα μπορούσε να μαγεύσει τόσο πολύ ώστε ο απόηχος του να έχει αντήχηση μέσα στους αιώνες;

Ο «μινιμαλιστής» Ιησούς είναι πραγματικά λιγότερο ικανοποιητικός από έναν Ιησού που δεν υπάρχει καθόλου επειδή απαιτεί και μια αναζήτηση αλλού για τις ρίζες της νέας θρησκείας. Και αν οι ρίζες πρόκειται να βρεθούν αλλού, τότε τι ανάγκη υπάρχει για αυτή την ασαφή προσωπικότητα σε κάθε περίπτωση;

Είναι πολύ αμφίβολο για το αν η χριστιανική πίστη θα μπορούσε να είχε χτιστεί πάνω στα θεμέλια ενός ιστορικού Ιησού...ο οποίος ήταν κάτι λίγο περισσότερο από ένα δάσκαλο εφαρμοσμένης φιλοσοφίας.

-J. Macquarrie (An Existential Theology, p 23)

Αν συμφωνήσουμε ότι ένας περιπατητικός, ραβινικός ριζοσπάστης ονόματι Ιησούς, अपαρατήρητος από τις καταγραφές της ιστορίας, δεν είναι μη αληθοφανής τότε με την ίδια λογική ούτε πολλοί τέτοιοι Ιησούδες δεν είναι αβάσιμοι.

Ποιον από αυτούς θα εκλέγαμε ως τη βάση για τη χριστιανική πίστη ως τον «μοναδικό γεννηθέντα υιό» του Θεού; Αν θα μπορούσε να είναι οποιοσδήποτε από αυτούς τότε δεν είναι κανείς από αυτούς.

Είτε ο Ιησούς Χριστός ήταν μια θεότητα που επέλεξε να θαμπώσει χιλιάδες αλλά να μην αφήσει κανένα ίχνος, που κατάφερε να επηρεάσει – όχι τους Ιουδαίους – αλλά μια μικρή χούφτα μυστηριωδών οπαδών των οποίων οι διάδοχοι γρήγορα διασπάστηκαν σε πολυάριθμες αντιμαχόμενες φατρίες, είτε ο Ιησούς Χριστός ήταν το κατασκεύασμα ανθρώπινων μυαλών, ένα κατασκεύασμα που προδίδεται ανά πάσα στιγμή από την αντίφαση και την παράλειψη.

Σωτηρία από αιτία

Από ειρωνεία τύχης, ήταν η εργασία ενός αριθμού αδογματίστων θεολόγων παρά φιλελεύθερων στοχαστών αυτή που προκάλεσε τη πρώτη διάσπαση για αυτό το λαμπρό κατασκεύασμα τον Ιησού, Υιό του Θεού, Σωτήρα του Κόσμου.

Η πρώτη πρόκληση για την «εκλαμβανόμενη σοφία» της Εκκλησίας έγινε κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Μετασχηματισμού, η οποία έδωσε νομιμότητα στην κριτική για το Παπικό σύστημα. Έχοντας αφήσει να ξεχυθεί η πλημμύρα, όλες οι θρησκευτικές αρχές και η ίδια η Βίβλος τέθηκαν υπό αμφισβήτηση και ο Προτεσταντισμός εμφανίστηκε σε μυριάδες διαφορετικές σέκτες. Όμως μετά από χίλια χρόνια επιβεβλημένης άγνοιας από την Εκκλησία, οι «λόγιοι» δεν είχαν παρά ένα μικρό απόθεμα της πραγματικής γνώσης. Όπως οι αργόμισθοι κληρικοί, αυτοί οι μελετητές πάσχισαν να χρησιμοποιήσουν τα εκ νέου ανακαλυπτόμενα εργαλεία της λογικής για να υπερασπίσουν τα δόγματα του Χριστιανισμού, είτε του Ρωμαιοκαθολικισμού, είτε των νέων «αγνών» μετασχηματισμένων ποικιλιών.

Όμως μετά από δύο αιώνες, καθώς ο Διαφωτισμός εκτυλισσόταν, διάφοροι γενναίοι θεολόγοι άρχισαν να εφιστούν την προσοχή στα προφανή λάθη και δυσαρμονίες στα αποδεκτά ευαγγέλια. Γιατί, ρωτούσαν, η Καινή Διαθήκη σιωπούσε όσον αφορά το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του Ιησού; Γιατί ο Παύλος δεν είπε σχεδόν τίποτα για τη ζωή του Ιησού;

Κατά τη διάρκεια της Αμερικάνικης και της Γαλλικής Επανάστασης οι ελεύθεροι στοχαστές πήγαν ακόμη παραπέρα, αμφισβητώντας την ειλικρίνεια ολόκληρης της Βίβλου και καταγγέλλοντας τον Χριστιανισμό ως πλαστή δεισιδαιμονία και όργανο καταδυνάστευσης. Μια νέα μινιμαλιστική πίστη γεννήθηκε, ο «θεϊσμός», στον οποίο ένας θεός δημιουργός δεν έπαιζε κανένα άμεσο ρόλο στις υποθέσεις των ανθρώπων.

Ιστορική κριτική

Στον αιώνα που ακολούθησε, μια ριζοσπαστική μειονότητα – ειδικότερα οι

σπουδαστές της σχολής Tübingen στη Γερμανία στα μέσα του 19ου αιώνα με αρχές του 20ου αιώνα – συνέχισαν να διαδίδουν την περίπτωση ότι ο Χριστιανικός Κύριος και Σωτήρας ήταν ένα ευσεβές κατασκεύασμα, κι ότι όλη η «ζωή» του, η δίκη και η σταύρωσή του ήταν μια απομίμηση εδαφίων από την Ιουδαϊκή Βίβλο.

Για αυτούς που κοίταξαν πέρα από την παρωπιδική όραση του Χριστιανισμού ήταν πολύ προφανές ότι το μεγαλύτερο μέρος της ιστορίας του Ιησού είχε αντιστοιχίες σε πολύ παλαιότερους μύθους, οι οποίοι είχαν πανομοιότυπους κύριους και δευτερεύοντες χαρακτήρες, ίδιες πλοκές και ίδιο ηθικό σκοπό. Ο Χριστιανισμός, ήταν σαφές, δεν είχε πέσει από τον ουρανό αλλά ήταν ένα προϊόν φτιαγμένο από ανθρώπους.

Κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα, ο ορθολογισμός, η αρχαιολογία και οι νέες τεχνικές επιστημονικής έρευνας επέβαλαν περιορισμούς πάνω στους υπέρμαχους της πίστης, παρά τα περιοδικά ξεσπάσματα θρησκευτικού ζήλου. Για να συμβιβάσουν τις συσσωρευμένες και αναμφισβήτητες αποδείξεις του λάθους της Βίβλου, ποικίλες «ζωές» του Ιησού εμφανίστηκαν και πολλαπλασιάστηκαν όπως τα φύκια σε μια ηλιόλουστη λίμνη.

Η «επικρατούσα τάξη» των μελετητών της Καινής Διαθήκης, πολλοί από τους οποίους ήταν αφοσιωμένοι Χριστιανοί, είχαν βρει ένα καινούριο σπίτι. Ένας μυστηριώδης «Ιησούς της ιστορίας» πιστεύεται τώρα να έχει υπάρξει κάτω από τα αναγνωρισμένα συσσωρευμένα στρώματα του -βασισμένου στην πίστη- κατασκευάσματος.

Έντρομοι να παραδεχτούν ότι και η πίστη και οι καριέρες τους χτίστηκαν πάνω σε μια παρανόηση μνημειωδών διαστάσεων, εικάζουν με οποιοδήποτε αριθμό ευφάνταστων ιδεών –έναν ριζοσπάστη ραβίνο Ιησού, έναν μεσογειακό χωρικό Ιησού, έναν Ιησού με γυναίκα και οικογένεια, έναν Ιησού που ταξίδεψε στην Αγγλία, την Ινδία ή την Ιαπωνία, έναν Στωικός ή Κυνικός φιλόσοφος Ιησού, έναν Ιησού για όλες τις εποχές και για όλα τα γούστα. Εκατό ή περισσότερες ενδεχόμενες «βιογραφίες» για τον θεάνθρωπο ανταγωνίζονται μεταξύ τους, καθεμιά να αποσκοπεί στην αποφυγή της προφανής αλήθειας ότι καμιά γνήσια πραγματικότητα δεν στηρίζει το θρησκευτικό μύθο.

Το Τέλος των Ημερών

Στον 21ο αιώνα αντιμετωπίζουμε το παράδοξο ότι αν και το ξεσκέπασμα της βιβλικής απάτης έχει προχωρήσει τόσο μακριά από όσο ποτέ πριν άλλοτε, η

παγκόσμια γεωπολιτική χρηματοδοτεί και ενθαρρύνει μια θορυβώδη επαναδιατύπωση του βιβλικού φονταμενταλισμού και αλάθητου, ένας χείμαρρος παραπληροφόρησης, η ποσότητα της οποίας μπορεί να είναι συντριπτική.

Οι περισσότεροι άνθρωποι δεν έχουν ούτε τον χρόνο ούτε την τάση να ερευνήσουν διεξοδικά τη ποσότητα των στοιχείων και επιχειρημάτων. Οι Χριστιανοί απολογητές είναι πάντα έτοιμοι να καταγγείλουν ένα «Χριστο-μυθιστή» (κάποιον που υποστηρίζει ότι ο Ιησούς είναι μύθος) ως έναν απομονωμένο μονομανή που ζει στα πρόθυρα της πνευματικής διαύγειας, ανάξιο σοβαρής προσοχής. Η τραχιά εχθρότητά τους όμως κρύβει τον φόβο ότι η πτώση του υπερήρωά τους μπορεί να μην είναι μακριά. Και αυτό που δεν μπορούν να αρνηθούν ή να καταστείλουν πια είναι το γεγονός ότι η αποκάλυψη του «Ιησού Χριστού» για το προϊόν μυθεύματος το οποίο αποτελεί, έχει ενστερνιστεί και επιβεβαιωθεί από ένα συνεχές ρεύμα ταλαντούχων μελετητών σε όλες τις χώρες.

Οι «καταπληκτικές» ομοιότητες της ζωής του Ιησού με προγενέστερες θεότητες

Ο χριστιανισμός, όπως όλες οι ανθρώπινες θρησκείες, επηρεάστηκε από παλαιότερες και σύγχρονες του θρησκείες και φιλοσοφίες.

Υπάρχουν τουλάχιστον 15 θρησκείες, στις οποίες όπως τυχαίως η ιστορία επαναλαμβάνεται. Ενδεικτικά:

Στη θρησκεία των αρχαίων Αιγυπτίων, που χρονολογείται από το 3000 π.Χ., κεντρική είναι η φιγούρα του θεού-ήλιου Χόρους. Αυτός γεννήθηκε στις 25 Δεκεμβρίου από την παρθένο Ίσιδα, ενώ η γέννησή του συνοδεύτηκε από την εμφάνιση ενός άστρου από την ανατολή, το οποίο ακολούθησαν τρεις μάγοι για να φτάσουν στο σημείο της γέννησης και να του φέρουν δώρα. Στην ηλικία των 12 ήταν παιδί δάσκαλος, ενώ μόλις συμπλήρωσε τα 30 ξεκίνησε τη βασιλεία του, αφού πρώτα βαπτίστηκε από κάποιον Ανάπ. Στα ταξίδια του συνοδευόταν από 12 μαθητές και έκανε πολλά θαύματα, όπως θεραπεία αρρώστων και περπάτημα στο νερό. Κάποια από τα πολλά ονόματα με τα οποία τον προσφωνούσαν ήταν «ο γιος του θεού», «καλός ποιμένας», «αμνός του θεού», «η αλήθεια», «το φως» και πολλά άλλα... Αφού προδόθηκε από τον Τυφώνα, ο Χόρους σταυρώθηκε, θάφτηκε για 3 μέρες και αναστήθηκε!

Ο Άττις στη Φρυγία, γεννήθηκε από την παρθένα Κυβέλη στις 25 Δεκεμβρίου. Σταυρώθηκε, θάφτηκε σε τάφο και αναστήθηκε μετά από τρεις ημέρες.

Στην Ινδία ο Κρίσνα γεννήθηκε από την παρθένα Ντεβάκι, με ένα άστρο στην ανατολή να σηματοδοτεί τον ερχομό του.

Στην Περσία ο Μίθρα γεννήθηκε από παρθένο, σε μία σπηλιά στις 25 Δεκεμβρίου, και αμέσως δέχτηκε δώρα από τρεις βοσκούς. Είχε 12 μαθητές και έκανε πολλά θαύματα, ενώ μετά το θάνατό του θάφτηκε για τρεις ημέρες και έπειτα αναστήθηκε. Η επιγραφή «Όποιος δεν φάει το σώμα μου και δεν πει το αίμα μου, ώστε να γίνει ένα μαζί μου κι εγώ ένα με αυτόν, δεν θα γνωρίσει τη σωτηρία» βρέθηκε σε ένα ιερό του...

Στην Ελλάδα είναι γνωστή η ιστορία του Διόνυσου, που γεννήθηκε από την παρθένο Σεμέλη στις 25 Δεκεμβρίου. Κάποιες από τις προσφωνήσεις του ήταν «βασιλεύς των βασιλέων», «ο μονογενής υιός του θεού», «το άλφα και το ωμέγα», «θεός Κύριος γεννηθείς εκ θεού» και πολλά άλλα. Ήταν δάσκαλος και ταξίδευε κάνοντας θαύματα, όπως η μετατροπή του νερού σε κρασί. Μετά το θάνατό του (και αυτός) αναστήθηκε.

Ακόμα, υπάρχουν αναφορές ότι ο Πυθαγόρας μπορούσε να καταλαγιάζει τα νερά των λιμνών και ποταμών, ώστε να περνούν οι μαθητές του και ότι ο Εμπεδοκλής είχε αναστήσει μια γυναίκα που ήταν πεθαμένη για 30 ημέρες!

Οι ιστορικές πηγές

Παρ' ότι την εποχή που υποτίθεται ότι έζησε ο Ιησούς, αλλά και την αμέσως μετά αυτής, υπήρχαν τουλάχιστον 40 γνωστοί ιστορικοί και συγγραφείς (μεταξύ των οποίων ο Πλούταρχος, ο Διονύσιος ο Αλικαρνασσεύς, ο Αρριανός, ο Πausανίας, ο Φίλων ο Αλεξανδρεύς κ.ά.), εν τούτοις κανένας απ' αυτούς δεν τον μνημόνευσε.

Οι λιγοστές πληροφορίες από εξωβιβλικές πηγές, όπως τα έργα των Σουητώνιου, Ιώσηπου και Τάκιτου ή το Ταλμούδ, δεν είναι σύγχρονες του Ιησού και αναφέρονται έμμεσα σ' αυτόν, χωρίς να δίνουν αξιόλογες πληροφορίες, κυρίως όμως, θεωρούνται πολύ αμφίβολης εγκυρότητας. Καταρχάς, ο Φίλων ο Αλεξανδρινός (Philo Alexandrinus, ~20 π.Χ.- 54 μ.Χ.), Εβραίος φιλόσοφος με θαυμασμό προς τον ελληνικό πολιτισμό, ο οποίος είχε ενεργό ρόλο εκπροσώπησης των Εβραίων στη Ρώμη, έγραψε σημαντικά ιστορικά και φιλοσοφικά έργα, αλλά δεν αναφέρει τίποτα για τον Ιησού και τη διδασκαλία του, ενώ περιγράφει στα έργα του μέχρι και ασήμαντες λεπτομέρειες από τη ζωή των Ιουδαίων της εποχής του. Ο διακεκριμένος στωικός φιλόσοφος Σενέκας που έζησε τον 1ο χριστιανικό αιώνα, αν και εκφράζει στα έργα του φιλοσοφικές απόψεις που δεν διαφέρουν σημαντικά από αυτές του χριστιανισμού και γι' αυτό επαινείται από τους πατέρες Τερτυλλιανό και Ιερώνυμο, δεν κάνει στα έργα του καμία αναφορά στον Ιησού και στους χριστιανούς, παρότι σχολιάζει επιπτώσεις στην πολιτική της Ρώμης από διάφορα σημαντικά και ασήμαντα γεγονότα της εποχής. Γι' αυτό πιθανολογείται ότι, αυτό που καθιερώθηκε αργότερα ως «χριστιανική διδασκαλία», έχει

εμπλουτιστεί, μεταξύ άλλων, με υλικό από τη φιλοσοφία του Σενέκα και όχι ότι ο Σενέκας απηχεί τις, έτσι κι αλλιώς ακόμα αδιαμόρφωτες, χριστιανικές απόψεις.

Ο Ιώσηπος Φλάβιος (Josephus Flavius, 37-100 μ.Χ.), στρατιωτικός και ιστορικός με αριστοκρατική καταγωγή και θρησκευτική μόρφωση, έζησε στην Παλαιστίνη και αιχμαλωτίστηκε (67 μ.Χ.) από τους Ρωμαίους στον ιουδαϊκό πόλεμο που κατέληξε στην καταστροφή της Ιερουσαλήμ (70 μ.Χ.) Στα βιβλία του «Πόλεμος των Ιουδαίων» και «Ιουδαϊκές Αρχαιότητες» περιγράφει ο Ιώσηπος με λεπτομέρειες διάφορα περιστατικά από την απώτερη και πρόσφατη ιστορία του λαού του, αναφέρεται σε διάφορες εβραϊκές αιρέσεις κτλ., δεν κάνει όμως καμιά αναφορά σε χριστιανούς. Σε κάποιο σημείο των «Ιουδαϊκών Αρχαιοτήτων» αναφέρεται όμως απρόσμενα και μάλλον επαινετικά στη δραστηριότητα και τα θαύματα του Ιησού, τον οποίο αποκαλεί «μεσσία». Ο Ιησούς αναφέρεται σε μία μόνο παράγραφο ως εξής (Flavium Testamentum):

Περίπου εκείνη την εποχή ζούσε ο Ιησούς, ένας σοφός άνθρωπος, αν κάποιος μπορεί να τον πει άνθρωπο, καθώς είχε πετύχει θαυμαστά κατορθώματα και ήταν ο δάσκαλος πολλών ανθρώπων που διψούσαν για καινοτομίες. Πήρε με το μέρος του πολλούς από τους Εβραίους, αλλά και πολλούς από τους Έλληνες. Ήταν ο Μεσσίας. Όταν ο Πιλάτος τον καταδίκασε στον σταυρό, μετά από κατηγορία των αρχών μας (των Ιουδαίων), αυτοί που τον αγάπησαν από την αρχή δεν σταμάτησαν να είναι προσκολλημένοι σ' αυτόν. Την τρίτη ημέρα εμφανίσθηκε σ' αυτούς επανερχόμενος στη ζωή, καθώς οι ιερές προφητείες είχαν προείπει γι' αυτό και για μυριάδες άλλα θαυμαστά πράγματα που αφορούσαν αυτόν. Και η φυλή (ομάδα) των χριστιανών, όπως ονομάσθηκαν μετά απ' αυτόν, δεν έχει εξαφανισθεί μέχρι σήμερα.

Ωστόσο, η παραπάνω παράγραφος θεωρείται ως μεταγενέστερη προσθήκη που έγινε κατά την αντιγραφή του έργου του, επειδή:

1. Η παραπάνω παράγραφος είναι άγνωστη (δεν αναφέρεται) από κανέναν χριστιανό απολογητή του 2ου αιώνα μ.Χ. (Τερτυλλιανός, Ωριγένης, Ιουστίνος), ενώ αναφέρεται για πρώτη φορά από τον χριστιανό απολογητή, πατέρα της εκκλησιαστικής ιστορίας, Ευσέβιο Καισαρείας τον 3ο αιώνα μ.α.χ.χ. Έτσι, η «παρεμβολή» αυτής της παραγράφου τοποθετείται μεταξύ 2ου - 3ου αιώνα μ.Χ. (για την ακρίβεια πιστεύεται ότι την έκανε ο Ευσέβιος).
2. Ο χριστιανός απολογητής Ωριγένης (3ος αιώνας), πατέρας της χριστιανικής εκκλησίας, κατηγορεί σε κείμενό του τον Ιώσηπο ότι δεν δέχεται πως ο Ιησούς

ήταν ο αναμενόμενος μεσσίας της ιουδαϊκής θρησκείας, αν και στην εξεταζόμενη παράγραφο υπάρχει η φράση «Ήταν ο Μεσσίας» («Κατά Κέλσου», I,47). Αντίθετα, ο Ευσέβιος που έζησε τον 4ο αιώνα, θεωρεί δεδομένη την αναφορά του Ιώσηπου στον Ιησού ως μεσσία. Έτσι συμπεραίνεται ότι η προσθήκη στα γραπτά του Ιώσηπου έγινε εκείνο το χρονικό διάστημα.

3. Ο Ιώσηπος ήταν περιγραφικότατος για τις υπόλοιπες και μάλιστα ασήμαντες προσωπικότητες της εποχής που περιγράφει στο έργο του και για τον λεγόμενο Ιησού αφιερώνει μία μόνον παράγραφο.

4. Ο Ιώσηπος ήταν φαρισαίος. Ένας φαρισαίος δεν ήταν δυνατόν να αναγνωρίσει σ' έναν άνθρωπο, που καταδικάσθηκε για παράβαση του Μωσαϊκού Νόμου, τον Μεσσία.

5. Η θέση της παραγράφου στο κείμενο δεν είναι σίγουρη. Ο Ευσέβιος Καισαρείας («Εκκλησιαστική Ιστορία», II, vi) την τοποθετεί πριν τις σημειώσεις του Ιώσηπου που αφορούν τον Πόντιο Πιλάτο, ενώ σήμερα αυτή η παράγραφος είναι μετά απ' αυτές τις σημειώσεις.

Αξίζει να σημειωθεί ότι επιφανείς χριστιανοί απολογητές (όπως ο καθηγητής Αγουρίδης) ΔΕΝ δέχονται την παραπάνω παράγραφο ως ιστορική απόδειξη, καθώς είναι πασιφανέστατη η πλαστότητά της.

Μία δεύτερη παράγραφος (και τελευταία) που υπάρχει στο ίδιο έργο του Ιώσηπου και μπορεί να σχετίζεται με το θέμα (βιβλίο 20, κεφ. 8), είναι:

...έτσι αυτός (ο Άννας, γιος του Άννα του ανωτάτου ιερέα) κάλεσε το δικαστήριο των Σανχεντρίν και έφερε ενώπιον του τον αδελφό του Ιησού, που λεγόταν Χριστός και του οποίου το όνομα ήταν Ιάκωβος και μερικούς άλλους (ή κάποιους από τους συντρόφους του) και όταν κατασκεύασε κάποια κατηγορία εναντίον τους, του παρέδωσε προς λιθοβολισμό.

Και αυτή η παράγραφος θεωρείται ως μεταγενέστερη προσθήκη, αλλά πολύ πιο πριν από την πρώτη παράγραφο, καθώς σ' αυτήν αναφέρεται ο Ωριγένης, ενώ στην πρώτη και σημαντικότερη όχι, επειδή:

1. Δεν αναφέρονται τα ονόματα των υπολοίπων που υποτίθεται εμφανίσθηκαν στο δικαστήριο (θυμηθείτε ότι ο Ιώσηπος είναι λεπτομερέστατος στο έργο του). Γενικά η παράγραφος δείχνει να είναι «γραμμένη στο πόδι και φευγαλέα».

2. Από μόνη της, η παράγραφος δεν στέκεται, καθώς η ιστορική αναφορά σ' ένα σημαντικό πρόσωπο είναι πάντοτε ευθεία κι όχι έμμεση. Φαντασθείτε για

παράδειγμα, ένας ιστορικός να έκανε αναφορά όχι άμεσα στον Ναπολέοντα, αλλά έμμεσα μέσω της Ιωσηφίνας. Έτσι, η απόρριψη της πρώτης παραγράφου, οδηγεί αναγκαστικά και στην απόρριψη αυτής.

Ενισχυτικός παράγοντας είναι το γεγονός πως ο Ιώσηπος δεν είχε βαπτιστεί ποτέ Χριστιανός, ενώ αν πράγματι πίστευε όλα τα προαναφερθέντα θα έπρεπε οπωσδήποτε να έχει προσχωρήσει στη νέα αυτή πίστη. Είναι πάντως αλήθεια ότι ο Ιώσηπος αναφέρει πως την εποχή του δρούσαν στην Ιουδαία μια σειρά από υποψήφιους Μεσσίες, κάποιος από τους οποίους πιθανόν να αποτέλεσε τη βάση για την κατασκευή της χριστιανικής μυθολογίας...

Ο ιστορικός Κορνήλιος Τάκιτος (Publius Cornelius Tacitus, ~56-115/120), για τον οποίο υπάρχουν μόνο διάσπαρτες πληροφορίες, αναφέρεται στο βιβλίο του «Χρονικά» με εχθρικό ύφος στους χριστιανούς, πράγμα που σημαίνει ότι κατά το δεύτερο χριστιανικό αιώνα είχαν ήδη συγκροτηθεί και ήταν υπολογίσιμες οι ομάδες οπαδών του χριστιανισμού, οι οποίοι διαμόρφωσαν σταδιακά και την ιστορία του Ιησού. Τα κείμενα του Τάκιτου που γνωρίζουμε σήμερα, είναι αντίγραφα που έγιναν από μοναχούς, στο διάστημα 9ος-11ος αιώνας μ.Χ. και από τα συγγράμματα αυτά λείπει η εξιστόρηση των γεγονότων της περιόδου από το έτος 28 μέχρι το έτος 34 μ.Χ., δηλαδή μιας πολύ σημαντικής περιόδου για το χριστιανισμό. Άρα, δεν είναι διαθέσιμη κάποια έγκυρη έκδοση αυτών των κειμένων. Πιθανόν μέρος των χειρογράφων του Τάκιτου να είχε καταστραφεί ήδη από τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους, επειδή οι περιγραφές του δεν ταίριαζαν στις μυθοπλασίες που διαμορφώθηκαν στα πλαίσια της συγκροτούμενης θρησκείας.

Η αναφορά που γίνεται στα «Χρονικά» (15.44) είναι η εξής:

...το όνομά τους (των χριστιανών) προέκυψε από τον Χριστό, ο οποίος επί βασιλείας Τιβέριου, θανατώθηκε με καταδικαστική απόφαση του Έπαρχου Πόντιου Πιλάτου.

Ο Τάκιτος συνέγραφε τα χρονικά του ανατρέχοντας στα ρωμαϊκά αρχεία. Έτσι, αυτή η παράγραφος θεωρείται ως μεταγενέστερη προσθήκη, επειδή:

1. Στα ρωμαϊκά αρχεία, αν αναφερόταν ο λεγόμενος Χριστός, αποκλείεται να αναφερόταν σαν Χριστός, τίτλο που του έδωσαν οι οπαδοί του, αλλά θα αναφερόταν με το όνομά του.
2. Επίσης στα ρωμαϊκά αρχεία, ο Πόντιος Πιλάτος θα εμφανιζόταν με το αξίωμα

που πράγματι είχε, «Νομάρχης». Και όχι μ' ένα αξίωμα που δεν είχε, «Έπαρχος».

Επόμενη «αξιόλογη αναφορά» ανευρίσκεται στον Σουητώνιο, στο έργο «Οι ζωές των Καισάρων», στο βιβλίο «Κλαύδιος» (5.25.4):

Από τη στιγμή που οι Εβραίοι, σε σταθερή βάση, δημιουργούσαν ταραχές υποκινούμενες από τον Χρηστό (Chrestus) τους έδιωξε από την Ρώμη.

Η παράγραφος αυτή είναι γνήσια, αλλά δεν επιβεβαιώνει την ύπαρξη του λεγόμενου Χριστού, επειδή:

1. Ο Σουητώνιος αναφέρεται σε κάποιον Χρηστό (Chrestus) και όχι Χριστό, υπονοώντας ότι υπήρχε κάποιος ονόματι Χρηστός που ξεσήκωνε τους Εβραίους στη Ρώμη.

Ο Σουητώνιος (Gaius Tranquillus Suetonius, 75-160) που ήταν σύγχρονος του Τάκιτου, περιγράφει διωγμούς χριστιανών από τον Νέρωνα και τους αναφέρει περιφρονητικά ως «είδος ανθρώπων που είχαν προσηλωθεί σε κάποια καινούργια και βδελυρή δεισιδαιμονία». Η αναφορά στις «υποκινούμενες ταραχές από τον Χρηστό», δεν αποτελεί βέβαια μαρτυρία για την ιστορική παρουσία, του Ιησού αλλά καταγραφή πληροφοριών. Το γεγονός όμως ότι ο άριστος γνώστης της ελληνικής γλώσσας και γραμματικής Σουητώνιος έγραψε Χρηστός (που ήταν τότε όνομα δούλων, χρήσιμος, καλός) αντί του Χριστός (χρισμένος), έχει δώσει λαβή σε υποψίες ότι αυτή η φράση προστέθηκε μεταγενέστερα από ανθρώπους του εκκλησιαστικού μηχανισμού με ελλιπή παιδεία.

2. Αν και ο Σουητώνιος αναφέρεται σε Εβραίους, ωστόσο ακόμα και να αναφέρεται στους χριστιανούς της Ρώμης, αυτό δεν αποτελεί απόδειξη της ύπαρξης του λεγόμενου Χριστού. Γνωρίζουμε ότι υπήρχαν χριστιανοί στη Ρώμη.

Το Ταλμούδ αναφέρεται στον Ιησού σε κεφάλαιο που γράφτηκε τον 3ο αιώνα, τον ονομάζει όμως τις πιο πολλές φορές Μπεν Σταντά (Ben Stada) ή Μπεν Παντιρά (Ben Pandera) και τον συνδέει με πρόσωπα και περιστατικά που συνέβησαν περίπου 100 χρόνια πριν από αυτά που αναφέρονται στα Ευαγγέλια.

Πέρα από το γεγονός ότι τόσο το Παλαιστινιακό, όσο και το Βαβυλωνιακό Ταλμούδ άρχισαν να γράφονται μετά τον 2ο αιώνα μ.Χ. και ολοκληρώθηκαν μέχρι τον 6ο αιώνα μ.Χ., τα ονόματα Ιησούς (Jeshu), που βρίσκουμε σ' αυτά, αναφέρονται ως Ben Pandera και Ben Stada και αντιστοιχούν στον Janneus, τον Σαδδουκαίο βασιλιά της Ιουδαίας, που βασίλευσε μεταξύ 106 - 79 π.Χ. και στον Simeon Ben Shetach, που έζησε το 90 π.Χ.

Την εποχή που γράφτηκε αυτό το μέρος του Ταλμούδ υπήρχε όμως ήδη εξάπλωση του Χριστιανισμού και γι' αυτό είναι ανεξήγητη η αντίφαση. Πιθανολογείται λοιπόν ότι στο Ταλμούδ καταγράφηκαν όχι οι «επίσημες» χριστιανικές απόψεις, οι οποίες έτσι κι αλλιώς δεν είχαν διαμορφωθεί ακόμα, αλλά εκείνες κάποιες από τις πολλές χριστιανικές κοινότητες που είχαν δημιουργηθεί στη ρωμαϊκή αυτοκρατορία. Τα Ταλμούδ δεν είναι ούτε σύγχρονη, ούτε αυτόπτης πηγή και ελάχιστη σχέση μπορεί να έχουν με τον υποτιθέμενο Χριστό (πάντως η αγωνία των χριστιανών να αποδείξουν την ύπαρξη του λεγόμενου Χριστού είναι αξιοσημείωτη, καθώς καταφεύγουν ακόμα και σε γραπτά των «αγαπημένων» τους Εβραίων).

Αναφορές στον Ιησού γίνονται σε επιστολή ενός Πούπλιου Λέντουλου (Publius Lentulus) που αναφέρεται σε μεταγενέστερα κείμενα ως Ρωμαίος στρατιωτικός διοικητής στην Ιερουσαλήμ. Η επιστολή αποτελεί αναφορά προς τη Γερουσία της Ρώμης και στον Τιβέριο που ήταν αυτοκράτωρ στα έτη 14-37 μ.Χ. και περιλαμβάνει φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά του Ιησού, όπως το μέτριο ανάστημά του («*statura procerus, mediocris et spectabilis*»), το χρώμα των μαλλιών του κ.ά. Η επιστολή αυτή εμφανίστηκε πρώτη φορά κατά το 13ο αιώνα στη Ρώμη ως ανακαλυφθείσα ανάμεσα σε διάφορα χειρόγραφα και φυσικά αντιμετωπίστηκε με καχυποψία. Ήδη το γεγονός ότι αναφέρονται στο κείμενό της χαρακτηρισμοί, όπως «προφήτης της αλήθειας», «υιός του θεού» και «Ιησούς Χριστός» δείχνουν ότι πρόκειται για αυθαίρετη κατασκευή, δεδομένου ότι οι δύο πρώτοι όροι προέρχονται από την εβραϊκή θρησκεία και δεν είχε λόγο να τους χρησιμοποιεί ένας Ρωμαίος αξιωματικός, η δε ονομασία Χριστός για τον Ιησού είναι ιστορικά μεταγενέστερη και δεν είναι δυνατόν να είχε χρησιμοποιηθεί σε ανύποπτο χρόνο. Η σύγχρονη «Καθολική Εγκυκλοπαίδεια» αναφέρει ότι Ρωμαίος διοικητής με τέτοιο όνομα δεν υπήρξε ποτέ στην Ιουδαία και δέχεται ότι η επιστολή αυτή είναι χαλκευμένη.

Οι υπόλοιπες αναφορές, που ακολουθούν, δεν θεωρούνται αξιόλογες, ωστόσο αναφέρονται μερικές προς ενημέρωση:

1. Thallus, ένας απελεύθερος Σαμαρείτης επί αυτοκράτορος Τιβέριου έγραψε την Ιστορία της Ελλάδος και της Ασίας περί το 52 μ.α.χ.χ. Σ' αυτό το έργο του αναφέρει και μια έκλειψη ηλίου. Το έργο του δεν έχει διασωθεί. Το 221 μ.Χ., ένας χριστιανός συγγραφέας, ο Sextus Julius Africanus έγραψε ότι «ο Thallus στο τρίτο του βιβλίο εξήγησε το σκοτάδι (μετά την σταύρωση του Ιησού) σαν μια έκλειψη ηλίου».

Δεν αναφέρει όμως το όνομα του λεγόμενου Ιησού και ταυτόχρονα δεν είναι ούτε σύγχρονη, ούτε αυτόπτης, ούτε ανεξάρτητη πηγή.

2. Mara Bar-Serapion, έγραψε περίπου το 73 μ.Χ.: «Τί κέρδισαν οι Εβραίοι σταυρώνοντας τον σοφό βασιλιά τους; ...Έζησε σύμφωνα με την διδασκαλία του». Δεν αναφέρει το όνομα του λεγόμενου Ιησού και ταυτόχρονα δεν είναι ούτε σύγχρονη, ούτε αυτόπτης πηγή.

3. Gaius Plinius Caecilius Secundus (Pliny the Younger) έγραψε το 112 μ.Χ., ότι οι χριστιανοί τραγουδούσαν «έναν ύμνο στο Χριστό σαν σε θεό». Δεν είναι ούτε σύγχρονη, ούτε αυτόπτης πηγή.

4. Lucian έγραψε το 175 μ.Χ. για «τον άνδρα που σταυρώθηκε στην Παλαιστίνη, επειδή παρουσίασε μια νέα λατρεία στον κόσμο». Δεν αναφέρει το όνομα του λεγόμενου Ιησού και ταυτόχρονα δεν είναι ούτε σύγχρονη, ούτε αυτόπτης πηγή.

5. Μια επιστολή προς τον Αυτοκράτορα Τραϊανό, του Ρωμαίου Κυβερνήτη της Βιθυνίας της Μικράς Ασίας, Πλινίου του Νεωτέρου (62-113 Κ.Ε.), που την έγραψε το 107 μ.Χ.

6. Λουκιανός (γεννήθηκε περίπου το 120 μ.Χ.). Στο έργο του «περί Πελεγρίνου τελευτής», αναφέρεται σε κάποιο πρόσωπο, αν και πεθαμένο πριν από πολύ καιρό, και το αποκαλεί «εσταυρωμένο σοφιστή», «άνθρωπο εν Παλαιστίνη σταυρωθέντα», «μέγαν νομοθέτη των Χριστιανών». Ο Λουκιανός, πέραν του ότι είναι μεταγενέστερος, δεν αναφέρει το όνομα Ιησούς ή Χριστός, ενώ προ Ιησού υπήρξαν πάνω από 10 εσταυρωμένοι «σωτήρες».

Πέρα από αυτές τις (αμφιλεγόμενες) αναφορές, δεν υπάρχει κάποια ιστορική περιγραφή της ζωής του Ιησού.

Μια πολύ ενδιαφέρουσα ιστορική πηγή, είναι το έργο «Κατά Γαλιλαίων», που συνέγραψε ο αυτοκράτορας Ιουλιανός, λίγο καιρό πριν από τον αιφνίδιο θάνατό του. Ενδιαφέρον έχει να δούμε πώς ξεκινάει το βιβλίο, λαμβάνοντας πάντα υπ' όψη ότι δεν διασώζεται όλο το έργο του Ιουλιανού και αυτό που σώζεται έχει εξαχθεί μέσα από το έργο χριστιανού απολογητή, οπότε δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι για την ακριβή σύνταξη των προτάσεων, όπως τις είχε γράψει ο ίδιος ο Ιουλιανός. Βέβαια, μπορούμε με αρκετή ασφάλεια να δεχθούμε το περιεχόμενο, όπως μας μεταφέρεται, ιδιαίτερα σε σημεία τα οποία είναι άκρως καυστικά εναντίων των χριστιανών (Γαλιλαίων σύμφωνα με τον Ιουλιανό). Αξίζει να σημειωθεί ότι το «απολογητικό» έργο, μέσα απ' το οποίο έχει εξαχθεί το «Κατά Γαλιλαίων», γράφτηκε από τον επίσκοπο Αλεξανδρείας Κύριλλο, ο οποίος και ανακατέταξε (δηλαδή έκοψε και έραψε) το αρχικό κείμενο καταπώς τον διευκόλυνε και επιπλέον απάλειψε, όπως είπε και ο ίδιος, χωρία που τα θεώρησε υβριστικά.

Ο «Κατά Γαλιλαίων» λόγος του Ιουλιανού, ξεκινά ως εξής:

Μου φαίνεται σωστό να εκθέσω σε όλους τους ανθρώπους τους λόγους για τους οποίους πείστηκα ότι η σκευωρία των Χριστιανών είναι ανθρώπινο κατασκεύασμα, το οποίο συντέθηκε από κακουργία. Δεν έχει τίποτα το θεόπνευστο, αλλά επειδή εκμεταλλεύεται πέρα για πέρα εκείνο το κομμάτι της ψυχής, που αρέσκεται στους μύθους και που είναι παιδαριώδες και ανόητο, κατάφερε να μετατρέψει τερατώδεις αφηγήσεις σε πίστη της αλήθειας.

Και συνεχίζει...

...Κι ο Ιησούς που πήρε με το μέρος του τους πιο άχρηστους από τους Εβραίους, είναι ονομαστός πάνω από τριακόσια χρόνια τώρα, χωρίς να έχει κάνει τίποτα το αξιόλογο στην εποχή του· εκτός και αν θεωρήσουμε σπουδαιότατο έργο το ότι γιάτρεψε τους χωλούς και τυφλούς, και το ότι έκανε ξόρκια σε δαιμονισμένους στα χωριά Βησθαιδά και Βηθανία. Γιατί δεν ξέρετε καν αν μνημονεύει την αγνότητα, κι ωστόσο μιμείστε την οργή και την δριμύτητα των Ιουδαίων καταστρέφοντας ιερά και βωμούς και κατασφάξατε όχι μόνο τους δικούς μας που δεν εγκατέλειψαν την πατρογονική λατρεία, αλλά και κείνους από εσάς που είναι παραπλανημένοι όπως εσείς, τους αιρετικούς που δεν θρηνούν τον πεθαμένο με τον ίδιο τρόπο που το κάνετε εσείς. Αυτά όμως είναι μάλλον δικά σας γνωρίσματα· γιατί πουθενά, ούτε ο Ιησούς σας παρέδωσε τέτοιες εντολές ούτε ο Παύλος, γιατί ποτέ δεν πίστεψαν πως θα φθάσετε να έχετε τόσο μεγάλη δύναμη, τους αρκούσε να εξαπατούν υπηρέτριες και δούλους και, μέσω αυτών, γυναίκες και άνδρες όπως ο Κορνήλιος και ο Σέργιος. Αν δείτε πουθενά να μνημονεύονται ο Ιησούς και ο Παύλος από τους ιστορικούς της εποχής εκείνης (* σ.τ.μ. «Οι τηνικαύτα γνωριζόμενοι». Εκείνοι που μας μεταφέρουν τις γνώσεις τους γύρω από την συγκεκριμένη εποχή - δηλ. όσοι ιστορικοί αναφέρονται στην περίοδο 15 μ.Χ. μέχρι 54 μ.Χ.) -αφού αυτά συνέβαιναν επί Τιβέριου και βέβαια επί Κλαύδιου- τότε πιστέψτε ότι ψεύδομαι για όλα.

Άκρως ενδιαφέρουσα η, παραπάνω διατυπωμένη, διαπίστωση του Ιουλιανού, ο οποίος τολμά να διακινδυνεύσει το ίδιο του το κύρος, δηλώνοντας ότι κανένας ιστορικός της εποχής δεν μνημονεύει ούτε τον Ιησού ούτε και τον Παύλο και δεχόμενος να αποκληθεί ψεύτης αν οποιοσδήποτε εντοπίσει ιστορικούς, οι οποίοι να αναφέρουν την ύπαρξή τους! Αυτή είναι μια πραγματικά σημαντική

πληροφορία. Ο ίδιος ο Ιουλιανός βέβαια, όπως φαίνεται στο σωζόμενο μέρος του έργου του (λιγότερο από το ένα τέταρτο του συνόλου), χρησιμοποιεί την πληροφορία αυτή για να δείξει την ασημαντότητα των προσώπων αυτών. Αλλά για εμάς είναι μια πληροφορία αξιόπιστης πηγής, που μας λέει ότι κανένας ιστορικός της εποχής του Ιησού και του Παύλου δεν τους μνημονεύει.

Οι ιστορικοί εκτιμούν ότι τα αναγραφόμενα στα Ευαγγέλια και τις υπόλοιπες γραφές, εφόσον δεν είναι μεταγενέστερες προσθήκες και προσαρμογές, αποτελούν σύμπτυξη ιστοριών από τη ζωή και τις δραστηριότητες πολλών δεκάδων θρησκευτικών θαυματουργών διδασκάλων, οι οποίοι έζησαν και δίδαξαν στην Παλαιστίνη εκείνους τους αιώνες και θεωρούσαν τον εαυτό τους προφήτη και μεσσία. Ένας ή περισσότεροι από αυτούς πιθανόν να ονομάζονταν Ιησούς, όνομα που ήταν σύνηθες εκείνη την εποχή στην περιοχή. Κατά μία εκδοχή, μάλιστα, είναι πιθανόν να ταυτίζεται η δραστηριότητα του ευαγγελικού Ιησού με εκείνη του Ιωάννη του βαπτιστή.

Για τα χρόνια από τη γέννηση μέχρι τη δημόσια εμφάνιση του Ιησού, η οποία τοποθετείται σύμφωνα με αναφορές στο κατά Λουκά Ευαγγέλιο περί τα έτη 28-29, δεν υπάρχουν επίσης ιστορικά στοιχεία. Αναφορές για τη σταύρωση του ευαγγελικού Ιησού ομοιάζουν με υπαρκτά γεγονότα που συνέβησαν κατά τα χρόνια διοίκησης του Πόντιου Πιλάτου (26-36). Η θανάτωση στο σταυρό επιβαλλόταν κατά το ρωμαϊκό ποινικό δίκαιο για πολιτικά εγκλήματα σε μη Ρωμαίους πολίτες. Η σταύρωση λοιπόν του Ιησού που εκτιμάται ότι έγινε στα έτη μεταξύ 29 και 31, πρέπει να είναι συνέπεια καταδίκης του για εξέγερση κατά της αυτοκρατορίας.

Από τα προαναφερόμενα δεν συνάγεται οπωσδήποτε η φυσική ανυπαρξία του Ιησού, δεδομένου ότι υπήρξαν εκατοντάδες χιλιάδες και εκατομμύρια άλλοι άνθρωποι στον τότε γνωστό κόσμο, για τους οποίους σε καμιά ιστορική πηγή δεν αναφέρεται οτιδήποτε. Πολύ πιθανό είναι λοιπόν ότι ο Ιησούς υπήρξε ως φυσικό πρόσωπο, αλλά τίποτα από αυτά που μεγαλοποιούν τα ευαγγέλια δεν ευσταθεί, οπότε δεν θα έδωσε και καμιά αφορμή, με συζητήσεις περί το άτομό του, με μαζικές συναθροίσεις προσώπων, με θαύματα κλπ. κλπ., ώστε να αναφερθούν σ' αυτόν οι ιστορικοί της εποχής.

Ο Παύλος, ένας ακόμη «αυτόπτης Μάρτυρας του Ιησού», που δεν είδε, ούτε άκουσε τίποτε!

Πληροφορούμαστε από τις «Πράξεις» ότι η αρχική ιδιότητα του Αγίου Παύλου ήταν αυτή του «Σαύλου, του διώκτη των Χριστιανών». Ακόμη κι αν ο Σαύλος ήταν

πράγματι ζηλωτής του Ορθόδοξου Ιουδαϊσμού την περίοδο του λιθοβολισμού του Στεφάνου, (Πράξεις 7,58-8,3) και αναδείχθηκε ως ο αρχιδιώκτης των Χριστιανών, δεν μπορούμε να μην αναρωτηθούμε που ήταν ο Σαύλος, λίγο νωρίτερα, όταν ο φερόμενος ριζοσπάστης ραβίνος ονομαζόμενος Ιησούς ξεσήκωνε πόλεις και χωριά;

Ο ρόλος του θρησκευτικού αστυνόμου στον Παύλο δεν φαίνεται να αφυπνίστηκε μέχρι τις παραμονές του θανάτου του θεανθρώπου. Αυτή καθ' αυτή η διαπίστωση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η εμφάνιση του Ιησού από την Ναζαρέτ δεν ήταν κάτι ιδιαίτερα εντυπωσιακό. Εν πάση περιπτώσει, ο Σαύλος ήταν σύγχρονος και συντοπίτης του Ιησού, μεγάλωσε στα Ιεροσόλυμα (στα πόδια του Γαμαλιήλ-Πράξεις 22,3) την ίδια ακριβώς περίοδο που ο θεάνθρωπος ανέτρεπε τους πάγκους των εμπόρων στον περίβολο του ναού και γενικά προκαλούσε Φαρισαίους και Σαδδουκαίους .

Κι αν τα πράγματα ήταν έτσι, δεν θα διέσχιζε ο Σαύλος, αυτός ο νεαρός θερμοκέφαλος θρήσκος, τα πλήθη για να στριμώξει με ερωτήσεις, να αποδοκιμάσει και να επιτεθεί στον ίδιο τον Ναζωραίο; Δεν θα 'ταν ένας ενθουσιώδης μάρτυς κατηγορίας για βλασφημία του Ιησού ενώπιον του Συνεδρίου; Και επί τέλους που ήταν κατά την «εβδομάδα των παθών»; Σίγουρα στα Ιεροσόλυμα μαζί με άλλους ζηλωτές γιορτάζοντας την ιερότερη των εορτών. Και παρόλα αυτά στα γραπτά του δεν αναφέρει λέξη για την σταύρωση...

Πότε γεννήθηκε, αν γεννήθηκε ο Χριστός;

Για πολλούς είναι αυτονόητο το ότι ο Ιησούς γεννήθηκε το έτος 0. Κι όμως δεν είναι έτσι τα πράγματα.

Η ημερομηνία γεννήσεώς του, δεν είναι γνωστή, παρότι ακριβώς αυτό το έτος γεννήσεως έχει καθοριστεί ως η αρχή της σύγχρονης χρονολογήσεως.

Σύμφωνα με τη χρονολογία που χρησιμοποιούμε, ο βασιλιάς Ηρώδης πέθανε το 4 π.Χ. Τα ευαγγέλια όμως ισχυρίζονται ότι όταν πέθανε ο Ηρώδης, ο μικρός Ιησούς ήταν ήδη πάνω από 2 ετών. Τι συνέβη; Σήμερα είναι γενικά αποδεκτό ότι η διαφορά οφείλεται σ' ένα σφάλμα υπολογισμού κάποιου αστρονόμου-μοναχού του Διονυσίου του Μικρού, τον 4ο μ.Χ. αιώνα. Αυτός λανθασμένα υπολόγισε ότι το έτος γέννησης του Ιησού ήταν το 754 «από κτίσεως Ρώμης» ενώ το σωστό είναι γύρω στο 747 ενώ ο θάνατος του Ηρώδη στο 750. Οι συνήθειες χρονολογίες που προτείνονται ως πιθανές για τη γέννηση του Ιησού βρίσκονται δηλαδή μεταξύ το 9 και του 4 προ Χριστού, όσο παράλογο κι αν ακούγεται αυτό με πιθανότερη χρονολογία το 7 π.Χ.

Η 25η Δεκεμβρίου ως ημέρα γεννήσεως δεν έχει σχέση με τον Ιησού, αλλά ταυτίζεται με την ημέρα γεννήσεως του προχριστιανικού «θεού ήλιου» Μίθρα, με ρωμαϊκές εορταστικές εκδηλώσεις για τον «αήττητο ήλιο» (dies natali invicti), καθώς επίσης τα ελληνικά Κρόνια (θεός Κρόνος), τα Διονύσια (θεός Διόνυσος) και τα Θεοφάνια-Επιφάνια για τον ηλιακό θεό Φοίβο-Απόλλωνα (Δ. Σιμόπουλος). Σύμφωνα με τον πάπα Γρηγόριο Α' (~540 - 604) η ταύτιση της άγνωστης ημέρας γέννησης του Ιησού με την 25η Δεκεμβρίου έγινε «για να μετατραπούν βαθμιαία οι εορτές των εθνικών σε χριστιανικές». Στη χριστιανική Ρώμη καθιερώθηκε η 25η Δεκεμβρίου ως εορτή της γεννήσεως το έτος 354, στην Κωνσταντινούπολη το 379 και στην Αντιόχεια το 388.

Ο Ματθαίος, στο ευαγγέλιό του αναφέρεται στο γενεαλογικό δένδρο που συνδέει τον Ιησού με τον Αβραάμ και τον Δαβίδ, στη μνηστεία του Ιωσήφ με την Μαρία, στην γέννηση του Ιησού σε οικία της Βηθλεέμ την εποχή του Ηρώδη και στο προσκύνημα των μάγων που κατέληξαν εκεί ακολουθώντας ένα αστέρι.

Από την άλλη ο Λουκάς δίνει κάποιες πληροφορίες για την περίοδο λίγο πριν την γέννηση του Ιωάννη, για τον ευαγγελισμό της Μαριάμ και την γέννηση του Βαπτιστή. Συνεχίζει με την φυγή της Μαρίας με τον Ιωσήφ στη Βηθλεέμ όπου γέννησε τον Ιησού σε φάτνη, μιας και δεν έβρισκαν κατάλυμα. Γύρω από την φάτνη βρέθηκαν, σύμφωνα με τον Λουκά, μόνο ποιμένες με τα ζώα τους που ειδοποιήθηκαν από αγγέλους. Η διήγηση του ολοκληρώνεται με ένα γενεαλογικό δένδρο, διαφορετικό από αυτό του Ματθαίου, που φτάνει έως τον Αδάμ.

Αν και ομοιότητες υπάρχουν, οι διαφορές είναι τόσο κραυγαλέες ώστε αδυνατούμε να τις αγνοήσουμε. Έτσι, η οικία στο Κατά Ματθαίον έγινε φάτνη στα γραπτά του Λουκά, οι μάγοι μετατράπηκαν σε ποιμένες, το αστέρι σε αγγέλους κ.λ.π.. Μπορούμε να υποθέσουμε, έχοντας καλή διάθεση, ότι οι όποιες διαφορές υπάρχουν διότι ο Λουκάς και ο Ματθαίος, ξεκινώντας από την ίδια παράδοση, πρόσεξαν διαφορετικά σημεία.

Ό,τι ξέρουμε για την γέννηση δεν στηρίζεται στις διηγήσεις της Βίβλου, η επικρατέστερη περιγραφή εκείνης της στιγμής συνδυάζει πληροφορίες ακόμα και από κρυφών ευαγγελίων.

Είναι η «τρίτη εκδοχή» της γέννησης του Ιησού, μετά τις διηγήσεις των Ματθαίου και Λουκά στα ευαγγέλιά τους, και είναι αυτή που αποτελεί για εμάς την «ιστορική αλήθεια» εκείνης της θεϊκής στιγμής.

Το παλαιότερο γραπτό κείμενο που αναφέρεται σε αυτήν είναι του Ιουστίνου, συντάχθηκε πριν το μέσο του δεύτερου αιώνα, και διασώζει παλαιότερη

προφορική παράδοση σύμφωνα με τους εκάστοτε μελετητές. Το σύγγραμμα του Ιουστίνου αποτελεί μια προσπάθεια διασύνδεσης της διήγησης του Ματθαίου και του Λουκά. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιώντας όλα τα στοιχεία του Ματθαίου παρεμβάλλει την απογραφή και τη φάτνη του Λουκά. Στο σημείο της γέννησης του Ιησού όμως αναφέρει κάτι νέο, γεννήθηκε σε μια σπηλιά λίγο έξω από την Βηθλεέμ όπου και ήρθαν να προσκυνήσουν οι μάγοι από την Αραβία.

Στην γέννηση του Ιησού στο σπήλαιο αναφέρεται εκτενώς και το απόκρυφο ευαγγέλιο «Πρωτευαγγέλιον του Ιακώβου». Το κείμενο περιγράφει την καταγωγή και την ανατροφή της Μαρίας έως και τη γέννηση του Ιησού. Εδώ δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην παρθενία της Μαρίας μετά τον τόκο, κάτι που δεν αναφέρεται σε κανένα ευαγγέλιο της Καινής Διαθήκης(!). Και όμως, αποτελεί αναπόσπαστη πληροφορία στην αποδεκτή σήμερα διήγηση της γέννησης.

Σύμφωνα λοιπόν με την «τρίτη εκδοχή», ο Ιησούς γεννήθηκε σε σπήλαιο, τόπο έρημο και μακριά από την πόλη. Ο Ιωσήφ, αφήνοντας στη Μαρία τη φροντίδα των γιων του, θα διανύσει μια μεγάλη απόσταση προς αναζήτηση μαμής. Μετά την επίσκεψη των μάγων ο κίνδυνος του Ηρώδη αναγκάζει τη Μαρία να σπαργανώσει τον Ιησού σε παχνή βοδιών για να τον κρύψει.

Στην Δύση η «τρίτη εκδοχή» είχε μεγάλη «επιτυχία». Εκτός των παραπάνω προστέθηκαν ότι η σπηλιά ήταν υπόγεια και δεν την έβλεπε ήλιος και ότι την τρίτη μέρα μετά την γέννηση η Μαρία με τον Ιησού βγήκαν σε ένα στάβλο όπου ένα βόδι και ένα γαϊδούρι έσπευσαν να προσκυνήσουν.

Πάντως, αρκετά επιπλέον απόκρυφα ευαγγέλια δίνουν πληροφορίες σχετικά με την παιδική ζωή του Μεσσία. Κάποιες από αυτές συμπληρώνουν τις διηγήσεις της Καινής Διαθήκης, αλλά όλες μαζί αλληλοαναιρούνται. Έτσι, ο Λουκάς αναφέρει ότι ο Ιησούς τοποθετήθηκε εξ' αρχής σε φάτνη, ενώ η «τρίτη εκδοχή» λέει ότι εκεί βρέθηκε μετά από τρεις μέρες όταν από την σπηλιά μεταφέρθηκαν σε στάβλο. Η οικία στη Βηθλεέμ επίσης δεν μπορεί να έχει σχέση με τον έρημο και μακρινό τόπο σε απόσταση από την πόλη.

Όλα τα παραπάνω οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι συγγραφείς δεν προσπάθησαν να συμπληρώσουν κενά ούτε να βρουν τα ιστορικά λάθη των προγενέστερων τους, αλλά να εντάξουν τα κείμενα τους στις βιβλικές ρήσεις. Είναι ολοφάνερο ότι η Βηθλεέμ, η Αίγυπτος, το αστέρι, οι ουράνιοι άγγελοι, η φάτνη, το βόδι και το γαϊδούρι παραπέμπουν σε πασίγνωστες προφητείες της εποχής. Οι πιστοί, όπως είναι φανερό από τη μεταγενέστερη παράδοση και τις σχετικές εικόνες, δέχτηκαν τα πιο εντυπωσιακά σημεία της κάθε διήγησης και ως έρχονταν σε σύγκρουση μεταξύ τους. Έτσι, από το «Κατά Ματθαίον» ευαγγέλιο κράτησαν τους μάγους και

το αστέρι, από το «Κατά Λουκά» τους ποιμένες και την φάτνη και από το «Πρωτευαγγέλιο» του Ιακώβου το σπήλαιο, το παχνί των ζώων και τη μαμή.

Η αρχαιότερη παράδοση, που έμμεσα στηρίζεται από το παλαιότερο ευαγγέλιο της Καινής Διαθήκης (το Κατά Μάρκον), αναφέρει ότι ο Ιησούς γεννήθηκε στις 6 Ιανουαρίου. Δεν υπάρχουν συγκεκριμένες λεπτομέρειες παρά μόνο διάσπαρτα στοιχεία, που δίνουν όμως μια σχετική βεβαιότητα για το ότι υπήρχε η παλαιότερη αντίληψη ότι η ημέρα βάπτισης του Ιησού ήταν και ημέρα γέννησης.

Η πρώτη χριστιανική εορτή μετά το Πάσχα για την οποία έχουμε αναφορές είναι η βάπτισις. Στην Αλεξάνδρεια, από το πρώτο μισό του δεύτερου αιώνα, μια χριστιανική ομάδα την τοποθέτησε στις 6 Ιανουαρίου. Η ίδια ημερομηνία επιλέχτηκε εκείνη την εποχή και για τον εορτασμό της γέννησης του Ιησού.

Δύο αιώνες αργότερα το ορθόδοξο δόγμα δεν ικανοποιούνταν πλέον από την ταύτιση βάπτισης και γέννησης. Ως εκ τούτου, αρκετοί θεολόγοι υποστήριζαν ότι ήταν καθαρά θέμα τύχης ότι ο Ιησούς βαπτίστηκε στην επέτειο της γέννησης του. Όσο για την ημερομηνία 25η Δεκεμβρίου αυτό αποφασίστηκε το 355 από την Εκκλησία της Ρώμης και την αποδέχθηκαν όλοι. Επιπλέον, την ημερομηνία εκείνη γιορτάζονταν ειδωλολατρικές εορτές προς τιμήν του Μίθρα και η Εκκλησία ήθελε να τις αντικαταστήσει με τη Γέννηση του Χριστού. Δεν κατήργησε την εορτή των Θεοφανίων αλλά της έδωσε διαφορετικό νόημα, έτσι στις 6 Ιανουαρίου πλέον γιορτάζεται το προσκύνημα των μάγων.

Η νέα αυτή εορτή-αντίληψη της Ρώμης διαδόθηκε στην Ανατολή και στη Δύση αντιμετωπίζοντας όμως αρκετές δυσκολίες. Στην Ισπανία η γέννηση εορτάζονταν στις 6 Ιανουαρίου μέχρι το τέλος του 4ου αιώνα, στην εκκλησία της Ιερουσαλήμ η αρχαία παράδοση κράτησε μέχρι το 549, ενώ η Αρμένικη Εκκλησία διατηρεί την ταύτιση βάπτισης και γέννησης μέχρι και σήμερα.

Τα Χριστούγεννα αποκτούσαν όλο και περισσότερη σημασία, όμως οι πιστοί συνέχιζαν να βλέπουν ως κάτι το ξεχωριστό τα Θεοφάνια, ως μια νέα δική τους «γέννηση». Ήταν μια νέα αρχή γι' αυτούς, όπως η βάπτισις για την θείκη πορεία του Χριστού. Στην «Α' επιστολή Προς Κορινθίους» ο Παύλος αναφέρει την εκ νέου γέννηση των πιστών της Κορίνθου.

Το αστέρι της Βηθλεέμ

Το άστρο της Βηθλεέμ, που κατά τη παράδοση καθοδήγησε τους μάγους στο Θείο Βρέφος, είναι μια γνωστή και ισχυρή ιστορία για τους Χριστιανούς. Αλλά ποια εξήγηση δίνουν οι επιστήμονες για αυτό το φαινόμενο;

Η ιστορική έρευνα προτείνει ότι είναι πιθανόν η Γέννηση του Ιησού να έγινε το

έτος 7 π.Χ. όταν κατέφθασε στην αυλή του βασιλιά Ηρώδη μια ομάδα σοφών, αστρολόγων και ιερέων που τους ονόμαζαν Μάγους. Οι Μάγοι κατά τον Ηρόδοτο ήταν ιερείς μιας μορφής Ζωροαστρισμού, στην Περσία, που ασχολούνταν με τον αποκρυφισμό, ιδιαιτέρως με την αστρολογία. Ενώ κατά τον Κέπλερ ήταν Χαλδαίοι, από εκεί που γεννήθηκε η αστρολογία. Επίσης άλλοι αναφέρουν πως οι Μάγοι ήρθαν από την Αίγυπτο.

Όταν έφθασαν στην Ιουδαία η παράδοση αναφέρει πως έψαχναν αυτόν που γεννήθηκε σαν Βασιλιάς των Ιουδαίων για να τον προσκυνήσουν. Η εξήγηση που έδωσαν ήταν ότι είχαν δει ένα άστρο στην Ανατολή.

Το άστρο της Βηθλεέμ αναφέρεται μόνο από τον Ευαγγελιστή Ματθαίου. Κατά αυτόν δεν ήταν ένα έντονο φως στον ουρανό, αλλά ήταν ένα διακριτικό σημάδι, μήνυμα μόνο για εκείνους που έψαχναν. Το άστρο της Βηθλεέμ αναφέρεται επίσης και σε ένα μη-βιβλικό κείμενο το «Πρωτευαγγέλιο» του Αγίου Ιακώβου.

Εδώ όμως η περιγραφή του άστρου είναι πολύ διαφορετική: «Και οι μάγοι είπαν: Είδαμε πώς ένα απερίγραπτα μεγαλύτερο αστέρι από αυτά που βρίσκονται στον ουρανό έλαμψε τόσο, που το φως των αστεριών δεν μπορούσε να φανεί πλέον».

Η εξήγηση για την διαφορά μεταξύ των δύο αναφορών, μπορεί να βρίσκεται στην ανάγκη να συνδέσει ο συγγραφέας του «Πρωτευαγγελίου», τον Μεσσία με ένα μεγάλο αστέρι πιστεύοντας ότι, χωρίς ένα μεγάλο αστέρι, δεν θα μπορούσε να υπάρξει ο ερχομός κανενός Μεσσία.

Ο σοφός Ωριγένης ήταν ο πρώτος που συνέδεσε την εμφάνιση του άστρου με κάτι το φυσικό. Παραδείγματος χάριν με την εμφάνιση ενός τεράστιου κομήτη.

Το άστρο έπρεπε να έχει εμφανιστεί πριν πεθάνει ο Βασιλιάς Ηρώδης, που επί των ημερών του έγινε η Γέννηση. Η ιστορία μας καθορίζει το θάνατο του πριν από την 11η Απριλίου του 4 π.Χ.. Γνωρίζουμε επίσης ότι ο λόγος για τον οποίο ο Ιωσήφ και η Παναγία είχαν ταξιδέψει από τη Ναζαρέτ στη Βηθλεέμ ήταν η απογραφή, η οποία θεσπίστηκε από το Ρωμαίο Αυτοκράτορα Αύγουστο περίπου το 8 π.Χ..

Ο Ιησούς όμως πρέπει να ήταν περίπου δύο χρονών όταν διέταξε ο Ηρώδης να σφαγιαστούν τα παιδιά κάτω από 2 χρονών. Άρα αν ο Ιησούς γεννήθηκε κατά την εποχή του Ηρώδη αυτό πρέπει να έγινε περίπου το 6 π.Χ.. Άλλωστε αναφέρεται πως οι Μάγοι πήγαν να προσκυνήσουν εκεί που βρισκόταν «παιδίον» κι όχι το «βρέφος».

Μια άλλη ένδειξη για τη χρονολογία είναι ότι η άφιξη των Μάγων αποτέλεσε μεγάλη έκπληξη στον Ηρώδη. Αυτό δείχνει ότι οι σύμβουλοί του δεν είχαν δει το

άστρο.

Κάτι που πρέπει να παρατηρήσουμε επίσης είναι ότι οι Μάγοι είπαν ότι είδαν το άστρο στην Ανατολή. Αυτό όμως μπορεί να είναι ένα λάθος στη μετάφραση από το «εν τη ανατολή», που είναι μια φράση η οποία έχει μια ειδική αστρονομική σημασία. Σημαίνει ότι το αστέρι ήταν ψηλά στον Ουρανό όλη τη νύχτα. Ανέτειλε όπως ο ήλιος και στάθηκε όπως ο ήλιος.

Αυτό είναι μια από τις πέντε κύριες αστρολογικές θέσεις των Βαβυλωνίων, όταν θεωρήθηκε ότι έτσι συνέβαινε για να έχει ένα ουράνιο σώμα τη μέγιστη επιρροή του στα παγκόσμια γεγονότα.

Στο Ματθαίο έχουμε ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα για την ερμηνεία του άστρου της Βηθλεέμ. Οι Μάγοι είπαν ότι το άστρο «πήγε πριν από αυτούς» και στάθηκε πάνω από εκεί όπου γεννήθηκε ο Ιησούς. Αυτό δεν μπορούμε εύκολα να εξηγήσουμε.

Έτσι έχουν οι ενδείξεις και οι αναφορές. Υπάρχει όμως κάτι αντικειμενικό που να μας δίνει μια ικανοποιητική εξήγηση για τα γεγονότα;

Ο Γιόχαν Κέπλερ (Johannes Kepler), ο τελευταίος εκ των των μεγάλων αστρολόγων και συγχρόνως αστρονόμος, πίστευε επίσης ότι μια σύνοδος, μια προσέγγιση Δία και Κρόνου, ήταν το αστέρι της Βηθλεέμ.

Τα Χριστούγεννα του 1603 μ.Χ., από το παρατηρητήριό του στην πόλη Hradcyn κοντά στην Πράγα, είδε πάλι τον Δία και τον Κρόνο να κάνουν πάλι σύνοδο στον ουρανό. Ο Κέπλερ ήταν γοητευμένος επειδή η σύνοδος έγινε στον αστερισμό των Ιχθύων, ένας αστερισμός με ειδική σημασία για το Ισραήλ. Είναι αξιοσημείωτο ότι οι τελευταίες φορές που είχε συμβεί η σύνοδος αυτή ήταν το 799 μ.Χ. και το 7 π.Χ. Ακόμη και ο Τύχων Μπράχε έχει την ίδια άποψη με τον Κέπλερ.

Μπορούμε να υπολογίσουμε πότε συνέβη σύνοδος του Δία και του Κρόνου ανάμεσα στο 8 και στο 7 π.Χ. και βλέπουμε ότι ο Δίας και ο Κρόνος ήρθαν σε στενή επαφή στον Ουρανό τρεις φορές. Στις 27 Μαΐου του 7 π.Χ., σταμάτησαν απέχοντας απόσταση μία μοίρα και δύο μήνες αργότερα ήταν σε απόσταση 3 μοιρών.

Ακολούθως έκαναν σύνοδο δύο περισσότερες φορές, απέχοντας 1 μοίρα στις 6 Οκτωβρίου και στις 1 Δεκεμβρίου του 7 π.Χ. προτού να απομακρυνθούν οριστικά ο ένας από τον άλλον. Ήταν αυτό που οι αστρονόμοι καλούν τριπλή σύνοδος. Ένα αστρονομικό γεγονός που συμβαίνει κάθε 20 χρόνια, έγινε τρεις φορές σε λίγους μήνες.

Στις 25 Φεβρουαρίου μάλιστα συμμετείχε στη σύνοδο Δία-Κρόνου και ο Άρης σχηματίζοντας ένα ισοσκελές τρίγωνο. Αυτό μάλλον ήταν που έκανε τους μάγους

να υποθέσουν τη γέννηση ενός Βασιλιά. Μάλιστα αν σκεφθούμε ότι έγιναν στο ζώδιο των Ιχθύων, το σύμβολο των Εβραίων και των Χριστιανών αργότερα, αυτό μάλλον έκανε τους μάγους να συνδέσουν την εμφάνιση των άστρων με το Βασιλιά των Ιουδαίων.

Για τους αστρολόγους της εποχής εκείνης τα γεγονότα αυτά ήταν εκπληκτικά. Ο Κρόνος ταυτιζόταν συνήθως με το Θεό του Ισραήλ και ο Δίας με το Μεσσία. Είχαν ενωθεί στον αστερισμό των Ιχθύων (σημειώστε το «ΙΧΘΥΣ», αργότερα σήμαινε το Χριστό), το σημάδι του νερού. Και το νερό πέφτει στη Γη και την καθιστά εύφορη. Κάτι που θεωρήθηκε ότι ήταν ο ρόλος του Ισραήλ μεταξύ των εθνών.

Και κάτι εκπληκτικό. Η ιστορία μας λέει ότι το υπέρλαμπρο άστρο σταμάτησε να φαίνεται για λίγο καιρό, όταν οι Μάγοι βάδιζαν προς την Ιερουσαλήμ για να εμφανιστεί λίγο αργότερα, οδηγώντας τους στη Φάτνη. Έτσι η σύνοδος του Δία-Κρόνου που αρχικά εμφανίστηκε, εξαφανίστηκε και ύστερα επανεμφανίστηκε ίσως είναι το άστρο της Βηθλεέμ και το άστρο της Ανατολής.

Εάν ο Ιησούς γεννήθηκε το 7 π.Χ., όπως πολλοί θεωρούν σωστό, και εάν η θεωρία συνόδου είναι σωστή τότε αυτό δείχνει τη Γέννηση του Ιησού τον Αύγουστο ή το Σεπτέμβριο. Δεν έχουμε κανέναν τρόπο να είμαστε βέβαιοι για την ακριβή ημέρα αλλά θα μπορούσαμε να πάρουμε την ημέρα κατά την οποία ο Δίας και ο Κρόνος όταν ήταν στον ουρανό όλη η νύχτα.

Αυτό έγινε την Τρίτη 15 Σεπτεμβρίου του 7 π.Χ.

Η ημερομηνία αυτή αντιστοιχεί στον εβραϊκό μήνα Τισρί, (κρατάει από τα μέσα Σεπτεμβρίου έως στις αρχές του Οκτωβρίου). Αν κοιτάξουμε τις Γραφές ο Ζαχαρίας (πατέρας του Ιωάννη του Πρόδρομου) ήταν ιερέας και συνάντησε τον αρχάγγελο Γαβριήλ τις ημέρες της εφημερίας του στον Ναό (δηλαδή στην εποχή του Ταμμούζ (Ιούνιο-Ιούλιο). Μετά την υπηρεσία του, η στείρα γυναίκα του, η Ελισάβετ, συνέλαβε - όπως προανήγγειλε ο αρχάγγελος - τον Ιωάννη τον Πρόδρομο. Τον έκτο μήνα της εγκυμοσύνης της Ελισάβετ, πιθανώς τον μήνα Τεμπέθ (Δεκέμβριος-Ιανουάριος), ο αρχάγγελος Γαβριήλ ανήγγειλε και στην Παρθένο Μαρία ότι πρόκειται να γίνει μητέρα του Υιού του Θεού, γεγονός που συνέβη 9 μήνες αργότερα, πιθανώς τον μηνά Τισρί, δηλαδή τον Σεπτέμβριο, που ίσως είναι ο μήνας γέννησης του Χριστού.

Η ανύπαρκτη πόλη Ναζαρέτ

Ένα άλλο μυστήριο αποτελεί η πόλη Ναζαρέτ, από την οποία λέγεται ότι καταγόταν ο Ιησούς. Η προσαγόρευση Ναζωραίος για τον Ιησού αναφέρεται στην

Καινή Διαθήκη δώδεκα φορές. Για παράδειγμα, στο Ματθαίος 2,23 αναγράφεται:

...και ελθών κατώκησεν εις πόλιν λεγόμενην Ναζαρέτ, όπως πληρωθεί το ρηθέν δια των προφητών, ότι Ναζωραίος κληθήσεται.

Επίσης, στο σταυρό που θανατώθηκε υπήρχε η επιγραφή «Ιησούς Ναζωραίος Βασιλεύς των Ιουδαίων» (Ιωάννης 19,19)! Πέρα απ' αυτό, ως Ναζωραίος αναφέρεται και ο ληξιαρχικός πατέρας του Ιησού, ο Ιωσήφ. Όμως μια πόλη της Παλαιστίνης και συγκεκριμένα της Γαλιλαίας με το όνομα Ναζαρέτ δεν υπήρξε ποτέ πριν και κατά τη διάρκεια της ζωής του Ιησού και παρουσιάζεται για πρώτη φορά μέσα από τα ευαγγέλια. Η πόλη αυτή φαίνεται να «ιδρύθηκε» από τους χριστιανούς θεολόγους.

Σύγχρονοί μας ιστορικοί συμφωνούν ότι η έλλειψη αναφοράς σε πόλη με όνομα Ναζαρέτ στα κείμενα της Παλαιάς Διαθήκης, στο Ταλμούδ, όπως επίσης και στα έργα του Ιώσηπου οδηγεί στο συμπέρασμα ότι κατά την εποχή του Ιησού δεν υπήρχε πόλη με όνομα Ναζαρέτ!

Στα ιστορικά έργα του Ιώσηπου Φλάβιου, ο οποίος ήταν αρχιστράτηγος των γαλιλαιϊκών στρατευμάτων στην εξέγερση κατά της Ρώμης και ο οποίος, όπως προαναφέρθηκε, συνελήφθη και κρατήθηκε αιχμάλωτος από το έτος 67 μ.Χ., δεν αναφέρεται πουθενά αυτή η πόλη, αν και τα στρατεύματά του στρατοπέδευαν στην περιοχή της σημερινής Ναζαρέτ. Κατά τις συγκρούσεις για την κατάληψη της γειτονικής πόλης Serphoris, η οποία απείχε μερικά χιλιόμετρα από τον οικισμό που ονομαζόταν αργότερα Ναζαρέτ, έπρεπε να αποτελεί αυτή η Ναζαρέτ από στρατηγικής σκοπιάς σημείο οπισθοχώρησης ή στρατοπέδευσης των στρατευμάτων του. Μία πόλη Garis, 5 χλμ. νοτιοανατολικά της Serphoris, που δεν υπάρχει πια και αναφέρεται πράγματι από τον Ιώσηπο (Βιβλίο 3, Κεφάλαιο 6,3) ως τοποθεσία του στρατοπέδου του, βρίσκεται ακριβώς στη θέση που υπάρχει η μεταγενέστερα αναφερόμενη Ναζαρέτ. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι μέχρι το 70 μ.Χ. δεν φαίνεται να υπήρχε κατ' όνομα μια πόλη Ναζαρέτ.

Αλλά και στους προηγούμενους αιώνες, στην π.Χ. εποχή, πουθενά δεν υπάρχει αναφορά στην πόλη Ναζαρέτ. Στην Παλαιά Διαθήκη, η οποία αποτελεί την πολιτική και θρησκευτική ιστορία του ιουδαϊκού λαού, γίνεται αναφορά σε χιλιάδες πόλεις, χωριά και οικισμούς, πολλά ονόματα που έπαψαν να αναφέρονται κατά τη μεταγενέστερη εποχή. Όμως, σε κανένα σημείο της Π.Δ. δεν αναφέρεται κάποιος οικισμός που θα μπορούσε να ταυτιστεί κατ' όνομα ή λόγω ιστορικών

γεγονότων με την πόλη που ονομάστηκε Ναζαρέτ. Άρα τυχόν εικασίες ότι μπορεί να υπήρχε παλαιότερα το όνομα Ναζαρέτ, να περιέπεσε για δεκαετίες ή και αιώνες στη λήθη και να επανήλθε αργότερα, δεν ευσταθούν.

Το Ταλμούδ, μια συλλογή ιουδαϊκών νόμων που γράφτηκε μετά τα χριστιανικά ευαγγέλια (3ος αι.), αναφέρει πολλούς μικρούς και μεγάλους γαλιλαιϊκούς οικισμούς, αλλά ούτε μία φορά τη Ναζαρέτ. Γενικότερα, ουδείς ιστορικός ή άλλος συγγραφέας, πριν ή λίγο μετά τον Ιησού, αναφέρει ποτέ το όνομα αυτής της πόλης. Η μόνη «πηγή» που «ιδρύει» και περιγράφει τη Ναζαρέτ, είναι η χριστιανική παράδοση, στην οποία αναφέρεται ακόμα ότι εκεί υπήρχε και συναγωγή, άρα θα έπρεπε να είναι ένας μεγαλύτερος οικισμός και όχι μια μικρή ομάδα κατοικιών ή ένας σταθμός αγροτικής παραγωγής. Παραμένει λοιπόν ανεξήγητο, πώς είναι δυνατόν να υπήρχε στο σταυρό του Ιησού επιγραφή που αναφερόταν σε μια πόλη, η οποία δεν υπήρχε καν εκείνη την εποχή ή πριν από αυτήν. Και πώς αναφέρεται αυτή η πόλη στα ευαγγέλια που λέγεται ότι γράφτηκαν μέσα στον 1ο αιώνα αλλά δεν αναφέρεται στο Ταλμούδ που γράφτηκε δύο αιώνες αργότερα ...

Από πού λοιπόν προέκυψε ο όρος «Ναζωραίος»;

Κατά μία «αιρετική» εκδοχή ο χαρακτηρισμός Ναζωραίος (ή αλλιώς Ναζιραίος ή Ναζιραίος) σήμαινε στα εβραϊκά ο «κεχρισμένος». Επειδή όμως οι θεόπνευστοι πατέρες του χριστιανισμού δεν κατανοούσαν αυτή τη σημασία, νόμισαν ότι ήταν προσδιορισμός με τοπική-εθνική σημασία και «κατασκεύασαν» μια πόλη Ναζαρέτ. Τότε όμως, πώς αναφέρεται ο Ματθαίος στην πόλη Ναζαρέτ που κατοίκησε ο Ιησούς;

Μια ενδιαφέρουσα ερμηνεία μας δίνει ο ίδιος ο Ευσέβιος Καισαρείας. Ο Ευσέβιος (256-340 μ.Χ) γράφει ότι:

...το ναζέρ, έλαιον αλείματος είναι... το ναζέρ κατά τους Εβδομήκοντα «άγιον» σημαίνει... το Ναζιραίων δε όνομα τον άγιο σημαίνει. Οι παλαιοί ιερείς (προφανώς Εβραίοι) δι ελαίου, ναζέρ καλουμένου χριώμενοι, εκ του ναζέρ παραγόμενο, εκαλούντο Ναζιραίοι.

...Ο δε Κύριος ημών (ο Ιησούς δηλαδή) του Ναζιραίου τον τίτλο έλαβε όχι εκ του ναζέρ ελαίου, αλλά ως τη φύσει τοιούτος ονομάσθηκε Ναζωραίος απ' τη Ναζαρά όπου ανετράφη. Όπως λέει και ο Ματθαίος ελθών κατώκοισεν εις πόλιν λεγομένην Ναζαρά, διά να εκπληρώση το ρηθέν Ναζωραίος κληθήσεται.

(Ευσέβιος, Ευαγγελικής αποδείξεως 7.2.48-50)

Αυτό που καταλαβαίνει κανείς απ' όλα αυτά, είναι ότι, ο Ευσέβιος, που μοιάζει να ξέρει καλά τα εβραϊκά (σήμερα θεωρείται αγνώστου καταγωγής) τα έχει μπερδέψει τελείως, αφού από τη μια κάνει πλήρη ανάλυση του «ναζέρ» και των «Ναζιραίων» και λέει ότι ο Ιησούς ήταν εκ του φυσικού του Ναζιραίος (χρισμένος) και μετά προσθέτει και την ανύπαρκτη Ναζαρά για να δικαιολογήσει προφανώς τις ανοησίες του Ματθαίου...

Ο Ιησούς ως μέλος της τριαδικής θεότητας

Ένα άλλο ζήτημα προβληματισμού είναι, πως προέκυψε η «κατασκευή» για τον τριαδικό θεό, με τον Ιησού στη θέση του γιου, η οποία πουθενά δεν αναφέρεται ρητά, ούτε στην Παλαιά Διαθήκη ούτε στα Ευαγγέλια, αλλά συνάγεται από διάφορες διατυπώσεις, οι οποίες με την προσφιλή στους θεολόγους μέθοδο της ερμηνευτικής μπορούν να πάρουν και την ακριβώς αντίθετη σημασία. Γεγονός είναι ότι τα περί τριαδικότητας αποτελούν μεταγενέστερη επινόηση των εκκλησιαστικών «πατέρων», αρχικά του Αθηναγόρα και του Τερτυλλιανού.

Η μόνη λογική εξήγηση για τη δημιουργία του «τριαδικού» θεού που είναι μεν ένας, αλλά έχει τρεις υποστάσεις, ό,τι κι αν σημαίνει αυτό, πρέπει να οφείλεται σε αντιγραφή από ανταγωνιστικές θρησκείες των πρώτων χριστιανικών αιώνων, οι οποίες είχαν επικεφαλής επίσης πλειάδα θεϊκών μορφών. Με αυτό τον τρόπο, ο χριστιανισμός παρουσιάζόταν προς τους Ιουδαίους ως μονοθεϊστική θρησκεία, αλλά προς τους εθνικούς ως πολυθεϊστική και γινόταν έτσι ελκυστική και πολυσυλλεκτική.

Για παράδειγμα, στο αρχαιοελληνικό δωδεκάθεο παρουσιάζεται η τριάδα Δίας, Ήρα και θυγατέρα Αθηνά. Στην κέλτικη θρησκεία η θεά Morrigan έχει τρεις μορφές: αγάπη, γονιμότητα και θάνατος. Στον ινδουισμό εκφράζεται μια τριαδικότητα με την Trimurti, την ενότητα των τριών υποστάσεων του δημιουργού (βράχμα), προστάτη (βίσνου) και καταστροφέα (σίβα). Τέλος, στην επίσης πολύ παλαιότερη από το χριστιανισμό αιγυπτιακή θρησκεία υπήρχε ο θεός πατέρας Όσιρις, η θεά μητέρα Ίσις, σύζυγος του Όσιρι και το παιδί τους, ο Ωρος, ο οποίος ήταν πτηνό, όπως το χριστιανικό «άγιο πνεύμα». Στην αιγυπτιακή θρησκεία το πτηνό ήταν, όμως, γεράκι, το οποίο παίζει σημαντικό ρόλο στη μυθολογία και την κοινωνική ζωή των λαών της βόρειας Αφρικής και της Εγγύς Ανατολής.

Απουσία θηλυκής θεότητας και η δημιουργία της Παναγίας

Αυτή η εισαγωγή της τριαδικότητας από τους εκκλησιαστικούς πατέρες δημιούργησε όμως, πέρα από τις πολλαπλές αιρέσεις και συγκρούσεις, ακόμα μέχρι το 19ο αιώνα και σήμερα ίσως, συμπληρωματικά προβλήματα: Οι εθνικές θρησκείες είχαν πάντα και μια θηλυκή θεότητα, η οποία «φρόντιζε» για τα θέματα της γυναικείας απασχόλησης στις αρχαίες κοινωνίες και μέχρι σήμερα, τη μητρότητα, την οικογένεια, την υγεία κ.ά. Τέτοιες θεότητες ήταν η περσική Εκάτη, η αιγυπτιακή Ίσις, οι ελληνικές θεότητες Ήρα, Αθηνά, Αφροδίτη κ.ο.κ., των οποίων η λατρεία ήταν πολύ διαδεδομένη στις περιοχές της ανατολικής Μεσογείου και στις οποίες είχαν αφιερωθεί εντυπωσιακοί ναοί.

Η χριστιανική θρησκεία είχε ένα θεό απροσδιόριστου φύλου, ο οποίος όμως εκδηλώνεται κατά γενική αντίληψη ως άντρας, ένα υιό αρσενικό και το πνεύμα που είναι ουδέτερο. Τίποτα θηλυκό, ίσως και λόγω του παραδοσιακού μισογυνισμού των «πατέρων». Όποτε είχε τεθεί το πρόβλημα της απουσίας θηλυκής θεότητας, κάθε πρόταση είχε απορριφθεί από τους μεγάλους εκκλησιαστικούς «πατέρες», για διάφορους λόγους.

Τελικά, στην Οικουμενική Σύνοδο της Εφέσου (431 μ.Χ.) αποφασίστηκε να ανακηρυχθεί η μητέρα του Ιησού, Μαρία, ως «παναγία και υπεραγία θεοτόκος», την οποία όμως ο Ιωάννης Χρυσόστομος (345-407 μ.Χ.) μόνο ως «χριστοτόκο» δεχόταν να αναγνωρίσει. Αυτή η επιλογή με την εισαγωγή θηλυκής θεότητας προκάλεσε νέες αντιδικίες, συγκρούσεις και αιρέσεις, πολλές από τις οποίες διαρκούν μέχρι των ημερών μας!

Σταδιακά αποδόθηκαν δε όλες οι υπερφυσικές ικανότητες των προχριστιανικών θηλυκών θεοτήτων στη μητέρα του Ιησού. Για παράδειγμα, κοντά στο ιερό της Αφροδίτης στη Βραυρώννα Αττικής, η οποία Αφροδίτη «γιάτρευε» τα ασθενή παιδιά, δημιουργήθηκε εδώ και πολλούς αιώνες και υπάρχει μέχρι σήμερα ανακαινισμένη μια εκκλησία της «Παναγίας γιάτρισσας». Αντίστοιχα έχουν γίνει κοντά ή πάνω σε όλα τα αρχαία ιερά.

Η Αγία Γραφή και τα «θεόπνευστα ιερά κείμενα»

Η Αγία Γραφή, αποτελείται από 2 συλλογές βιβλίων. Την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη.

Ο όρος Παλαιά Διαθήκη αναφέρεται στην αποκάλυψη του Θεού μέσα στην ανθρώπινη ιστορία, τη συνδιαλλαγή του με το έθνος του Ισραήλ, με σκοπό να ευλογηθεί όλη η ανθρωπότητα. Τα βιβλία της, γράφτηκαν από πολλούς

συγγραφείς σε διάστημα αρκετών εκατονταετηρίδων. Συνώνυμες ονομασίες είναι επίσης οι όροι Εβραϊκές Γραφές, Εβραϊκή Βίβλος —με βάση την προέλευση των συγγραφέων— και Δεύτερη Διαθήκη.

Τα βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης αποτέλεσαν τις μοναδικές Ιερές Γραφές που χρησιμοποιήθηκαν από τον Ιησού Χριστό, τους αποστόλους και την πρωτοχριστιανική κοινότητα. Σύμφωνα με την χριστιανική διδασκαλία, η σύναψη της Καινής Διαθήκης προφητεύεται ήδη μέσα στην Παλαιά Διαθήκη.

Το σύνολο των βιβλίων που θεωρούνται «κανονικά» ποικίλει μεταξύ των χριστιανικών δογμάτων. Έτσι, η Ορθόδοξη Εκκλησία περιλαμβάνει στον κανόνα της 49 βιβλία, η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία 46 βιβλία και οι Εκκλησίες της Μεταρρύθμισης 39 βιβλία. Πάντως, όλες οι χριστιανικές εκκλησίες εμπεριέχουν στην Παλαιά Διαθήκη τους τα 39 βιβλία που αναγνωρίζονται από τον Ιουδαϊσμό ως η Βίβλος, η αλλιώς Τανάκ.

Η αρχαιότερη μετάφραση του εβραϊκού κειμένου της Παλαιάς Διαθήκης έγινε στην ελληνική γλώσσα και έχει επικρατήσει να ονομάζεται Μετάφραση των Εβδομήκοντα.

Η Καινή Διαθήκη αποτελεί το δεύτερο μέρος της ιερής γραμματείας ή ιερών κειμένων των Χριστιανών. Η Καινή Διαθήκη γράφτηκε από πολλούς συντάκτες μέσα σε μια χρονική περίοδο 50 περίπου ετών. Οι Χριστιανοί συγκέντρωσαν σταδιακά τα κείμενα αυτά σε ένα σώμα, μετά το θάνατο και την ανάσταση του Ιησού, ώστε να ενισχυθεί το έργο της διάδοσης του μηνύματός του στον κόσμο. Επίσης, με το έργο αυτό θέλησαν να μεταδώσουν στις επόμενες γενιές χωρίς αλλοιώσεις, τις πληροφορίες για όσα είδαν και άκουσαν. Η πλειονότητα των βιβλίων της Καινής Διαθήκης γράφτηκαν εξ αρχής στα ελληνικά.

Από ευαισθησία προς τους Εβραίους συγγραφείς της Ιουδαϊκής Βίβλου, κάποιοι επιλέγουν να χρησιμοποιούν τους όρους «Εβραϊκές Γραφές» ή «Εβραϊκή Βίβλος» και Χριστιανικές (Ελληνικές) Γραφές αντί της παραδοσιακής χριστιανικής ονοματοδοσίας «Παλαιά Διαθήκη» και «Καινή Διαθήκη» αντίστοιχα.

Η Καινή Διαθήκη αποτελείται από τέσσερα διαφορετικά είδη βιβλίων:

Τα τέσσερα Ευαγγέλια: 1. κατά Ματθαίον, 2. κατά Μάρκον, 3. κατά Λουκάν, 4. κατά Ιωάννην (τα τρία πρώτα ονομάζονται και Συνοπτικά).

Τα τέσσερα Ευαγγέλια δίνουν πληροφορίες για τη διδασκαλία του Ιησού και λίγες πληροφορίες για τη ζωή του, όσες ήταν απαραίτητες ώστε να γίνει πιο κατανοητό το μήνυμα της διδασκαλίας του. Πιστεύεται ότι έχουν γραφτεί από τέσσερις πιστούς χριστιανούς: Τους αυτόπτες μάρτυρες της επίγειας ζωής του Ιησού,

Ματθαίο και Ιωάννη και τους αυτήκοους μάρτυρες των μαθητών του, Μάρκο και Λουκά. Τα βιβλία αυτά καταγράφηκαν μεταξύ του 60 και του 120 μ.Χ., με πιθανότερο το πρώτο απ' αυτά να γράφτηκε μεταξύ 70 και 80 μ.Χ.

Το πρώτο Ευαγγέλιο, που γράφτηκε από τον Μάρκο, αναφέρεται στη ζωή του Χριστού, και κυρίως στην τελευταία του εβδομάδα, αλλά δεν αναφέρεται καθόλου στην ανάσταση. Η διήγησή του τελειώνει με τις γυναίκες που φτάνουν στον τάφο του και τον βρίσκουν άδειο, και ένας άντρας τους λέει «Ο Ιησούς δεν είναι εδώ». Και μετά οι γυναίκες φεύγουν και δεν το λένε σε κανένα (πράγμα που δημιουργεί εύλογες απορίες για το πώς τα έμαθε όλα αυτά ο Μάρκος), και το Ευαγγέλιο τελειώνει. Αυτό είναι αρκετά περίεργο, δεδομένου ότι η Ανάσταση είναι ο θρίαμβος του Ιησού, η τελευταία και σημαντικότερη απόδειξη της θείας του υπόστασης. Τα επόμενα Ευαγγέλια, του Ματθαίου και του Λουκά, μας λένε όσα ξέρουμε για το τι έγινε μετά την Ανάσταση, αλλά το καθένα τα λέει λίγο διαφορετικά. Τα περισσότερα τα μαθαίνουμε από το τελευταίο Ευαγγέλιο, του Ιωάννη, που πιθανότατα γράφτηκε γύρω στο 120 μ.Χ.

Τα Ευαγγέλια, μια καλή πηγή πληροφοριών, δεν είναι γραμμένα με τη μορφή βιογραφίας. Ο Ματθαίος και ο Ιωάννης ήταν δύο από τους αρχικούς μαθητές. Ο Μάρκος ήταν ακόλουθος του Πέτρου, ο δε Λουκάς είχε προσηλυτιστεί από τον Παύλο. Δεν γνωρίζουμε μετά βεβαιότητας ότι είναι συγγραφείς των Ευαγγελίων, τα οποία ως το τέλος του 2ου μ.Χ. αιώνα ήταν χωρίς τίτλο. Τα ονόματα των Ευαγγελιστών εμφανίζονται περίπου το 180 μ.Χ.

Μέχρι τότε, υπήρχαν πολλά Ευαγγέλια. Έπειτα από διαμάχες και συζητήσεις κατέληξαν οι πρώτοι χριστιανοί στα τέσσερα. Τα περισσότερα από τα λεγόμενα «Απόκρυφα» Ευαγγέλια έχουν χαθεί. Όπως για παράδειγμα το «Κατ' Αιγυπτίους Ευαγγέλιο», ενώ άλλα είναι γνωστά από αναφορές και αποσπάσματα που περιελήφθησαν σε άλλα έργα.

Σήμερα πλέον τα γνωστά είναι αυτά που γράφτηκαν μετά το 180, όπως τα «Παιδιά του Κυρίου» που θεωρείται ότι ανήκει στον Ιάκωβο και το «Ευαγγέλιο του Θωμά». Όμως η άποψη που επικρατεί γι' αυτό είναι ότι πρόκειται για περιγραφή θρύλων και μύθων.

Οι Πράξεις των αποστόλων: Μετά από το θάνατο του Ιησού, οι πιστοί ενώθηκαν και δημιούργησαν την «εκκλησία», μια οργανωμένη κοινωνία πιστών με σκοπό να συνεχιστεί το έργο του Ιησού στη γη. Η πρώιμη ιστορία της εκκλησίας και των

αποστόλων της περιγράφεται στο βιβλίο «Πράξεις των Αποστόλων» που έγραψε ο Ευαγγελιστής Λουκάς. Το βιβλίο αυτό χωρίζεται σε δύο κύριες ενότητες:

* Τις Πράξεις του Πέτρου

* Τις Πράξεις του Παύλου

Ο Πέτρος ήταν ένας από τους πρώτους μαθητές του Ιησού ενώ ο Παύλος ήταν απόστολος στον μη εβραϊκό κόσμο, της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.

Οι Επιστολές: Από τα 27 βιβλία της Καινής Διαθήκης, τα 21 έχουν την μορφή των επιστολών. Οι 14 από αυτές γράφτηκαν από τον Απόστολο Παύλο. Μέσω αυτών απευθύνθηκε στους πιστούς διδάσκοντας το λόγο του Ιησού, δίνοντας λύσεις στα τοπικά προβλήματα των εκκλησιών και συμβουλές για το πως να ζήσουν μια χριστιανική ζωή.

* Οι επιστολές του Απ. Παύλου: 6. προς Ρωμαίους, 7. προς Κορινθίους Α, 8. προς Κορινθίους Β, 9. προς Γαλατάς, 10. προς Εφεσίους, 11. προς Φιλιπησίους, 12. προς Κολοσσαείς, 13. προς Θεσσαλονικείς Α, 14. προς Θεσσαλονικείς Β, 15. προς Τιμόθεον Α, 16. προς Τιμόθεον Β, 17. προς Τίτον, 18. προς Φιλήμονα, 19. προς Εβραίους

* Οι Καθολικές επιστολές: 20. Ιακώβου, 21. Πέτρου Α, 22. Πέτρου Β, 23. Ιωάννου Α, 24. Ιωάννου Β, 25. Ιωάννου Γ, 26. Ιούδα

Η Αποκάλυψη: Το βιβλίο αυτό είναι γνωστό ως «Αποκάλυψη του Ιωάννη», εξαιτίας της πίστης ότι γράφτηκε από τον Ευαγγελιστή Ιωάννη. Το περιεχόμενό του ενθαρρύνει τους Χριστιανούς να κρατήσουν την πίστη τους παρ' όλες τις δυσκολίες που θα συναντήσουν, δίνοντας ταυτόχρονα ένα μήνυμα ελπίδας.

Κατά τη διάρκεια του 1ου αιώνα, ο κανόνας ιερών συγγραμμάτων της χριστιανικής εκκλησίας αποτελούνταν αποκλειστικά από τις εβραϊκές «Γραφές» (Παλαιά Διαθήκη), οι οποίες θεωρούνταν θεόπνευστες. (2 Τιμ. 3:16· 2 Πέτρ. 1:20). Μόνο κατά τη διάρκεια του 2ου αιώνα τα Ευαγγέλια και οι επιστολές του αποστόλου Παύλου αναβαθμίστηκαν στο επίπεδο του «κανόνα». Καθώς η εκκλησία θεωρούσε ότι ήταν ο «νέος Ισραήλ», παρέμενε προσκολλημένη στον κανόνα βιβλίων που χρησιμοποιούνταν από τους Ιουδαίους, με μια νέα όμως αντίληψη περί αυτού. Η Παλαιά Διαθήκη μπορούσε να θεωρηθεί χριστιανική μόνο εφόσον ήταν κατανοητό ότι έδινε μαρτυρία στο σύνολό της για τον Ιησού Χριστό.

Δεν μπορεί να λεχθεί με σαφήνεια πότε ακριβώς άρχισε η μακρόχρονη και αδιάκοπη διαμόρφωση του κανόνα της Καινής Διαθήκης καθώς η Ιστορία ουσιαστικά σιωπά για αυτή τη σπουδαιότατη εξέλιξη της πρώιμης χριστιανικής

εκκλησίας. Αντί να αποτελεί αποτέλεσμα ενός συγκεκριμένου διατάγματος από ένα άτομο ή μια σύνοδο κατά την έναρξη της χριστιανικής εποχής, η συλλογή των βιβλίων της Καινής Διαθήκης έλαβε χώρα σταδιακά και επηρεάστηκε από διάφορους παράγοντες εντός και εκτός της εκκλησίας. Οι πρώτες ενδείξεις εμφανίζονται στο πρώτο μισό του δεύτερου αιώνα και εντατικοποιούνται ως τα μέσα του ίδιου αιώνα, καθώς αυξανόταν σημαντικά ο όγκος της χριστιανικής φιλολογίας που κυκλοφορούσε μεταξύ των εκκλησιών. Πρώτος που χρησιμοποιεί τον όρο «καινή» διαθήκη φέρεται να είναι ο επίσκοπος Ειρηναίος της Λυών (Λουγδούνου) στις αρχές του 3ου αιώνα, αν και δεν αντιμετωπίζει όλα τα «κανονικά» συγγράμματα της Καινής Διαθήκης με τον ίδιο τρόπο. Παρ' όλα αυτά, τα όρια του κανόνα είχαν ουσιαστικά παγιωθεί ως το έτος 200. Βέβαια, η κανονικότητα κάποιων από τις Καθολικές Επιστολές και το βιβλίο της Αποκάλυψης παρέμεινε ζήτημα αντιλογίας για κάποιο διάστημα. Κατά τη διάρκεια του δεύτερου μισού του 4ου αιώνα, ο κανόνας της Καινής Διαθήκης καθορίστηκε τελειωτικά και επακριβώς σε μια σειρά εκκλησιαστικών συνόδων. Πρώτος ο Μ. Αθανάσιος χρησιμοποιεί τον όρο κανών προς δήλωση του σώματος των βιβλίων της Αγίας Γραφής ή κατ' άλλους, για να δηλώσει τα έγκυρα βιβλία της Αγίας Γραφής σε αντίθεση με τα «απόκρυφα» ή «ακανόνιστα»:

Τοσαύτα και τα της Καινής Διαθήκης βιβλία τα γε κανονιζόμενα, και της πίστεως ημών οιονεί ακροθίνια ή άγκυραι και ερείσματα.

Βεβαίως, ενώ οι εκκλησιαστικοί πατέρες και οι τοπικές σύνοδοι αποφάινονταν για την εγκυρότητα των Χριστιανικών συγγραμμάτων, η χρήση από τις Χριστιανικές κοινότητες παρείχε την πραγματική αξιολόγηση του τι θα περιλάμβανε ο κανόνας. Η Καινή Διαθήκη βασίστηκε τελικά στα συγγράμματα που είχαν ευρεία αποδοχή και ήταν χρήσιμα για την ανάγνωση στις κατά τόπους εκκλησίες. Βέβαια, ακόμη και σήμερα, για παράδειγμα, η Αιθιοπική (Αβυσσινιακή) Εκκλησία περιλαμβάνει στον κανόνα της 35 (ή 38) βιβλία αντί των 27.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει συνοπτικά την διακύμανση ως προς την αναγνώριση της κανονικότητας των βιβλίων της Καινής Διαθήκης.

	Μαρκίων (μέσα 2ου αι. μ.Χ.)	Ειρηναίος (τέλη 2ου αι. μ.Χ.)	Μουρατοριανός Κανόνας (τέλη 2ου αι. μ.Χ.)	Τερτυλλιανός (150-220 μ.Χ.)	Αρχαία Συριακή μετάφραση (Old Syriac) 2ος αι. μ.Χ. ^[12] ή κατ' άλλους, Πεσίτα, 4ος/5ος αι. μ.Χ. [13]	Ωριγένης (185-254 μ.Χ.)	Ιππόλυτος (200-225 μ.Χ.)	Ευσέβιος ο Καισαρείας (325-340 μ.Χ.)	Σιναϊτικός κώδικας (4ος αι. μ.Χ.)	Μ. Αθανάσιος (367 μ.Χ.)
1. Κατά Ματθαίον	Εκτός	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
2. Κατά Μάρκον	Εκτός	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
3. Κατά Λουκάν	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
4. Κατά Ιωάννην	Εκτός	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
5. Πράξεις	Εκτός	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
6. Προς Ρωμαίους	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
7. Προς Κορινθίους Α΄	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
8. Προς Κορινθίους Β΄	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
9. Προς Γαλάτας	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
10. Προς Εφεσίους	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
11. Προς Φιλιππησίους	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
12. Προς Κολοσσαείς	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
13. Προς Θεσσαλονικείς Α΄	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
14. Προς Θεσσαλονικείς Β΄	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
15. Προς Τιμόθεον Α΄	Εκτός	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
16. Προς Τιμόθεον Β΄	Εκτός	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
17. Προς Τίτον	Εκτός	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
18. Προς Φιλήμονα	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Εκτός	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
19. Προς Εβραίους	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Κανονικό	Αμφισβητ.	Εκτός	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
20. Ιακώβου	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Κανονικό	Αμφισβητ.	Εκτός	Αμφισβητ.	Κανονικό	Κανονικό
21. Πέτρου Α΄	Εκτός	Κανονικό	Εκτός	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
22. Πέτρου Β΄	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Αμφισβητ.	Κανονικό	Αμφισβητ.	Κανονικό	Κανονικό
23. Ιωάννου Α΄	Εκτός	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό
24. Ιωάννου Β΄	Εκτός	Κανονικό	Κανονικό	Εκτός	Εκτός	Αμφισβητ.	Εκτός	Αμφισβητ.	Κανονικό	Κανονικό
25. Ιωάννου Γ΄	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Αμφισβητ.	Εκτός	Αμφισβητ.	Κανονικό	Κανονικό
26. Ιούδα	Εκτός	Εκτός	Κανονικό	Κανονικό	Εκτός	Αμφισβητ.	Εκτός	Αμφισβητ.	Κανονικό	Κανονικό
27. Αποκάλυψις Ιωάννου	Εκτός	Κανονικό	Κανονικό	Κανονικό	Εκτός	Κανονικό	Κανονικό	Αμφισβητ.	Κανονικό	Κανονικό

Ποιμήν Ερμά	Εκτός	Κανονικό	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Κανονικό	Εκτός	Εκτός	Κανονικό	Εκτός
Επ. Βαρνάβα	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Κανονικό	Εκτός	Εκτός	Κανονικό	Εκτός
Διδαχή των 12 Αποστ.	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Κανονικό	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός
Αποκάλυψις Πέτρου	Εκτός	Εκτός	Κανονικό	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός
Α' Κλήμεντος	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Αμφισβητ.	Εκτός	Εκτός	Εκτός	Εκτός

Η γλώσσα του Ιησού και των πρώτων Αποστόλων δεν ήταν η ελληνική. Το ευαγγέλιο κηρύχθηκε αρχικά στην αραμαϊκή χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η ελληνική γλώσσα δεν ήταν αρκετά γνωστή στην Παλαιστίνη κατά την εποχή του Ιησού. Στα Ιεροσόλυμα λειτουργούσαν τουλάχιστον πέντε συναγωγές Ελληνιστών Ιουδαίων, οι οποίοι, πρέπει να χρησιμοποιούσαν το ίδιο καλά την αραμαϊκή και την ελληνική. Πάντως το ευαγγέλιο κηρύχθηκε επί Παλαιστινιακού εδάφους στην αραμαϊκή, και σε αυτήν καταγράφηκαν τα πρώτα «Λόγια του Ιησού» και οι πρώτες περί αυτού διηγήσεις. Όμως πολύ σύντομα, με την έξοδο των πρώτων ιεραποστόλων από το Παλαιστινιακό έδαφος, παρουσιάστηκε η ανάγκη ώστε το κήρυγμα της νέας θρησκείας να γίνεται στην ελληνική και λόγια του Ιησού ή παραδόσεις που είχαν γραφτεί στην αραμαϊκή, να μεταφραστούν στην ελληνική.

Οι ελληνιστές Ιουδαίοι ιεραπόστολοι και ειδικά εκείνοι που είχαν ως κέντρο την Αντιόχεια, φαίνεται ότι υπήρξαν οι πρωτοπόροι προς την κατεύθυνση αυτή και η μετάφραση της Παλαιάς Διαθήκης στην ελληνική από τους «Εβδομήκοντα» αποτέλεσε γι' αυτούς σημαντική κληρονομιά. Τα 27 βιβλία της Καινής Διαθήκης είναι είτε από την αρχή είτε τουλάχιστον στην παρούσα μορφή τους, γραμμένα στην ελληνική γλώσσα, επειδή άσχετα προς την αρχική καταγωγή του ιστορικού υλικού ή των αρχικών γραπτών πηγών, τα κείμενα αυτά προέρχονται όλα από Εκκλησίες που χρησιμοποιούσαν τα ελληνικά ως μέσο επικοινωνίας. Μάλιστα, αν εξαιρεθούν ελάχιστα χωρία, στα βιβλία της Καινής Διαθήκης, χρησιμοποιείται παντού και η ελληνική Παλαιά Διαθήκη των «Εβδομήκοντα». Κατ' αυτό τον τρόπο, είναι φανερό πως η Καινή Διαθήκη αποτελεί μέρος της ελληνικής γραμματολογίας.

Το γραπτό μήνυμα που διασώθηκε από τα βιβλία της Καινής Διαθήκης, εξαφανίστηκε στην αρχική του μορφή. Δεν έχουμε στη διάθεση μας ούτε ένα απλό σπάραγμα παπύρου, της γραφικής ύλης των πρώτων αιώνων, που να περιέχει κείμενο της Καινής Διαθήκης όπως βγήκε από το χέρι του αρχικού συγγραφέα.

Αυτό οφείλεται σε χιλιάδες αντιγραφείς, που από γενιά σε γενιά διέσωσαν και μετέδωσαν τα κείμενα αυτά. Είτε δεν διάβασαν σωστά κάποιες λέξεις, είτε εσφαλμένα αντέγραψαν άλλες, μετέθεσαν ολόκληρες προτάσεις, παρέλειψαν ολόκληρες φράσεις καθώς ήταν δυνατό από κάποια φυσική φθορά στο κείμενο του

υποδείγματος να είχαν σβηστεί λίγα ή πολλά γράμματα και αυτά να παραλείπονται στο αντίγραφο, διάφορες προσθήκες παρουσιάζονταν και γενικά έκαναν όλα τα λάθη που η μελέτη της παλαιογραφίας και της κριτικής κειμένων έχει εντοπίσει σε κάθε ανθρώπινη προσπάθεια αντιγραφής.

Υπήρχαν επίσης πολλοί άλλοι αντιγραφείς που αναλάμβαναν να βελτιώσουν την ατελή γραμματική μερικών συγγραφέων της Καινής Διαθήκης, να προσθέσουν επεξηγήσεις όταν κάτι φαινόταν πως απαιτούσε αποσαφήνιση ή να εισαγάγουν κάποιες αλλαγές έτσι ώστε να κερδίσουν κάποια μάχη που δινόταν στα χρόνια τους. Πολλοί αντιγραφείς εμπιστεύονταν, περιστασιακά, περισσότερο τη μνήμη τους παρά την όραση τους, γράφοντας αυτό που θυμόντουσαν και όχι αυτό που έβλεπαν μπροστά τους. Παρόλο λοιπόν που οι αντιγραφείς αυτοί πίστευαν πως τα κείμενα που αντέγραφαν ήταν ο λόγος του Θεού, μας κληροδότησαν ένα πλήθος από παραλλαγές και παραφθορές του κειμένου της Καινής Διαθήκης.

Την σύγκριση και αποκατάσταση των αρχαίων χειρογράφων ώστε να φτάσουμε όσο είναι ανθρώπινα δυνατό στο αρχικό κείμενο των ευαγγελιστών και επιστολογράφων, ανέλαβαν ερευνητές, που η ειδικότητα τους είναι γνωστή ως «Κριτική του κειμένου». Οι ερευνητές αυτοί, κατά τη διάρκεια του έργου τους, έπρεπε να μελετήσουν μαρτυρίες χιλιάδων χειρογράφων από τον δεύτερο ως τον δέκατο πέμπτο αιώνα, να αξιολογήσουν το υλικό, να ταχθούν υπέρ ή ενάντια αυτής ή της άλλης λέξης, υπέρ της μιας ή της άλλης φράσης, υπέρ της κρίσης μιας περικοπής ως αυθεντικής ή ως μεταγενέστερης προσθήκης.

Το σημερινό κείμενο της Καινής Διαθήκης, είναι προϊόν όλων αυτών των συντονισμένων προσπαθειών. Σήμερα σώζονται πάνω από 2.500 ελληνικά χειρόγραφα που περιέχουν είτε πλήρη, είτε αποσπάσματα του κειμένου. Ο συνολικός αριθμός παραλλαγών, θελητών και αθέλητων, των ιερών κειμένων, κυμαίνεται γύρω στις 200.000(!), στο μεγαλύτερο μέρος τους όμως πρόκειται για παραλλαγές ασήμαντες όσον αφορά το νόημα και την ουσία του κειμένου. Σε κάθε περίπτωση όμως, ο τεράστιος αριθμός χειρογράφων και παραθέσεων χωρίων από τους εκκλησιαστικούς συγγραφείς, μας επιτρέπει να έχουμε ένα κείμενο κατά πολύ ανώτερο απέναντι στις περισσότερες σχεδόν νεώτερες φιλολογικές συνθέσεις.

Το κείμενο της 27ης έκδ. «Nestle-Aland» και 4ης έκδ. της «Greek New Testament», θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ένα οικουμενικά αποδεκτό κείμενο, αφού απ' αυτό διδάσκονται οι φοιτητές την ερμηνεία στα Πανεπιστήμια του κόσμου και απ' αυτό γίνονται οι μεταφράσεις στις διάφορες γλώσσες και

διαλέκτους.

Ο Τίμιος Σταυρός και η Αγία Ελένη

Τη θέση της στην Ιστορία, η Ελένη, μητέρα του Μεγάλου Κωνσταντίνου, την οφείλει στο ταξίδι της στην Παλαιστίνη και τις υπόλοιπες ανατολικές επαρχίες της αυτοκρατορίας. Κατά τη διάρκεια της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου (325 μ.Χ.) πληροφορήθηκε για την κατάσταση που επικρατούσε στους Αγίους Τόπους και προς το τέλος του 326 μ.Χ. αναχώρησε για την Ιερουσαλήμ.

Ο Ευσέβιος περιγράφει με λεπτομέρειες το ταξίδι της 78χρονης τότε Ελένης (VC, 3.42-47). Το παρουσιάζει ως ένα ευλαβέστατο προσκύνημα στους Αγίους Τόπους, κατά το οποίο η Ελένη επιδιόταν σε πράξεις φιλανθρωπίας συντηρώντας ολόκληρες κοινότητες, ανεγείροντας ιδρύματα κοινής ωφελείας με αυτοκρατορικές επιχορηγήσεις και ιδρύοντας μονές. Κάποιοι σύγχρονοι ιστορικοί όμως εκφράζουν ορισμένες επιφυλάξεις για το κατά πόσο τα κίνητρα της Ελένης πήγαζαν αποκλειστικά από τη θερμή χριστιανική της πίστη. Είναι πιθανόν, το κύρος του μεγάλου Κωνσταντίνου να είχε κλονιστεί μετά από την υιοκτονία και συζυγοκτονία που είχε διαπράξει. Έτσι, σκοπός της Ελένης ίσως ήταν να κατευνάσει τη δυσαρέσκεια των κατοίκων στις ανατολικές περιοχές της αυτοκρατορίας.

Στη Βηθλεέμ και το Γολγοθά διεξήγαγε μεγάλες ανασκαφές, κατά τις οποίες βρέθηκαν οι τόποι της Γέννησης, της Σταύρωσης και της Ανάστασης του Χριστού. Εκεί, αφού έδωσε εντολή να κατεδαφιστεί ο ναός της Αφροδίτης από το Γολγοθά, η Ελένη ανέγειρε με αυτοκρατορικές χορηγίες τους μεγαλοπρεπείς ναούς της Γέννησης (στη Βηθλεέμ) και της Ανάστασης (στο λόφο του Γολγοθά), που μέχρι σήμερα αποτελούν τα σημαντικότερα μνημεία του Χριστιανισμού.

Η μεγάλη δόξα της Ελένης, μεταξύ προπάντων των χριστιανικών πληθυσμών, οφείλεται στην εύρεση του Τιμίου Σταυρού. Οι ιστορικοί διατηρούν κάποιες επιφυλάξεις για το κατά πόσο η παράδοση αυτή αποτελεί ιστορικό γεγονός. Ο Ευσέβιος, παρόλο που δίνει λεπτομερείς πληροφορίες για τα έργα της Ελένης στα Ιεροσόλυμα, δεν αναφέρει την ανακάλυψη του Τιμίου Σταυρού. Ο Ρουφίνος είναι εκείνος, που στη δική του «Εκκλησιαστική Ιστορία», συνδέει την Ελένη με την εύρεση του Τιμίου Σταυρού (Hist. Eccl 10, 7-8).

Όπως επισημαίνει και ο γνωστός αρχαιολόγος και άριστος γνώστης του χώρου της Ορθόδοξης Λατρείας, καθηγητής και ακαδημαϊκός Κωνσταντίνος Καλοκύρης στο βιβλίο του «Το αρχιτεκτονικό συγκρότημα τού Ναού τής Αναστάσεως Ιεροσολύμων και το θέμα τού Αγίου Φωτός», «η εύρεση τού Σταυρού (ή -κατά

τους επιφυλακτικούς κριτικούς- τού ξύλου που ταυτίστηκε με τον Σταυρό) βεβαιώνεται από τις πηγές ότι έγινε επί της βασιλείας τού Μ. Κωνσταντίνου, όμως δεν αναφέρεται ως ευρέτρια η αγία Ελένη μέχρι το τέλος τού 4ου αιώνας».

Οι εκδοχές βέβαια για το πώς ακριβώς συνέβη αυτό, ποικίλλουν, κοινός όμως παρονομαστής είναι ότι τόσο ο καθορισμός τού ακριβούς σημείου ανασκαφής όσο και η επιλογή τού σωστού σταυρού ανάμεσα στους συνολικά τρεις που βρέθηκαν, κατέστη δυνατός μέσω μιας σειράς θαυμάτων: λουλούδια κατεύθυναν με την ευωδιά τους, νεκροί αναστήθηκαν, μυαλά φωτίστηκαν...

Κατά μία εκδοχή, όταν η Αγία Ελένη με τους συνοδούς της άρχισε τις έρευνες, μια νεαρή Εβραιοπούλα οδήγησε την Βασιλομήτορα στον Ιούδα, πού έμενε στα Ιεροσόλυμα, διότι εκείνος ε γνώριζε από τους παλαιότερους την τοποθεσία, όπου είχαν ρίξει τους τρεις σταυρούς. Εκεί μάλιστα φύτευε κάθε χρόνο μόνο του και το ευωδιαστό «βασιλικό χόρτο», αυτό, που λέγεται και σήμερα βασιλικός. Πήγε, λοιπόν, η Αγ. Ελένη στην τοποθεσία αυτή και πριν δώσει εντολή να αρχίσουν οι ανασκαφές, γονάτισε και προσευχήθηκε θερμά στον Χριστό. Μόλις όμως σηκώθηκε στα πόδια της και πριν να πει μια λέξη, έγινε μέγας σεισμός, μόνον στο σημείον αυτό, και το έδαφος σχίστηκε σε μεγάλο βάθος. Τότε άρχισαν αμέσως οι ανασκαφές και σε λίγη ώρα βρέθηκαν και οι τρεις σταυροί, προς γενική κατάπληξη όλων των παρισταμένων.

Όλοι έκλαιγαν από χαρά και άλλοι δόξαζαν τον Θεόν και προσεύχονταν. Η στιγμή ήταν μοναδική και πανίερη. Καθάρισαν τους τρεις σταυρούς από τα χώματα, μολονότι, βρέθηκαν σε ένα κοίλωμα της γης και ήταν καλά προστατευμένοι. Δεν ήξεραν όμως ποιος από τους τρεις ήταν ο Σταυρός επάνω στον όποιον σταυρώθηκε ο Χριστός. Εκεί κοντά βρισκόταν σε μια καλύβα μια ετοιμοθάνατη γυναίκα, που έπασχε από χρόνια ασθένεια. Η Αγ. Ελένη σκέφθηκε αμέσως ότι ο πραγματικός Τίμιος Σταυρός θα θεράπευε αμέσως την γυναίκα, εάν της έβαζαν πάνω της τον Σταυρόν του Κυρίου. Έτσι έβαλαν διαδοχικά τους δύο πρώτους σταυρούς, αλλά χωρίς κανένα αποτέλεσμα. Μόλις όμως έβαλαν στο σώμα της τον τρίτον Σταυρόν, η ετοιμοθάνατη γυναίκα έγινε αμέσως καλά και σηκώθηκε στα πόδια της. Έτσι αποδείχτηκε ότι αυτός ήταν ο πραγματικός Τίμιος Σταυρός. Και όπως γράφει και ο Ευθύμιος Ζυγαβηνός στον Σταυρόν του Κυρίου υπήρχε και η μικρή σανίδα με την επιγραφή «Ι.Ν.Β.Ι.» (Ιησούς Ναζωραίος Βασιλεύς Ιουδαίων), πού είχε βάλει ο Πόντιος Πιλάτος.

Βέβαια, στην παραπάνω εκδοχή υπάρχει η αντίφαση. Απ' την στιγμή που υπήρχε η επιγραφή Ι.Ν.Β.Ι., πως μπερδεύτηκαν ανάμεσα στους τρεις σταυρούς; Ας

παραβλέψουμε το ότι μέχρι να γίνει η ταυτοποίηση του «πραγματικού» σταυρού προηγήθηκε η κινηματογραφικά τυποποιημένη σκηνή των δυο «τζούφλων» σταυρών, που εμπεριέχει όλα τα στοιχεία του «θρίλερ», μέχρι επιτέλους να γίνει το θαύμα.

Σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή, η Αγία Ελένη πήγε στην Ιερουσαλήμ για να προσκυνήσει τους Αγίους Τόπους και να ευχαριστήσει τον Θεό για τους θριάμβους του γιου της Μεγάλου Κωνσταντίνου.

Ο θεός ζήλος, όμως, έκανε την αγία Ελένη να αρχίσει έρευνες για την ανεύρεση του Τιμίου Σταυρού. Επάνω στο Γολγοθά υπήρχε ειδωλολατρικός ναός της θεάς Αφροδίτης, τον οποίο γκρέμισε και άρχισε τις ανασκαφές.

Έτσι ξάφνου διέκρινε δια της «Θείας Φώτισης» τρεις σταυρούς ανάμεσα σε εκατοντάδες που υπήρχαν εκεί, γιατί ο Γολγοθάς ήταν μέρος όπου επί πολλά έτη σταύρωναν κόσμο, ο τόπος έβριθε από ξύλινα κομμάτια σταυρών. Δεν είναι επομένως εύκολο να βρεις τον συγκεκριμένο σταυρό του Κυρίου. Η συγκίνηση υπήρξε μεγάλη, αλλά ποιος από τους τρεις ήταν του Κυρίου; Τότε ο επίσκοπος Ιεροσολύμων Μακάριος με αρκετούς ιερείς, αφού έκαναν δέηση, άγγιξε στους σταυρούς το σώμα μιας ευσεβεστάτης κυρίας που είχε πεθάνει. Όταν ήλθε η σειρά και άγγιξε τον τρίτο σταυρό, που ήταν του Κυρίου, η γυναίκα αμέσως αναστήθηκε. Η είδηση διαδόθηκε σαν αστραπή σε όλα τα μέρη της Ιερουσαλήμ. Πλήθη πιστών άρχισαν να συρρέουν για να αγγίξουν το Τίμιο Ξύλο. Επειδή όμως συνέβησαν πολλά δυστυχήματα από το συνωστισμό, ύψωσαν τον Τίμιο Σταυρό μέσα στο ναό σε μέρος υψηλό, για να μπορέσουν να τον δουν και να τον προσκυνήσουν όλοι.

Κατά μια άλλη εκδοχή, πήγε στα Ιεροσόλυμα και ζήτησε να μάθει σε ποιο μέρος ήταν θαμμένος ο Σταυρός. Όμως κανένας Χριστιανός δεν ήξερε να της πει. Εκείνοι που πριν από πολλά χρόνια τον είχαν θάψει βαθιά στο χώμα, είχαν πια πεθάνει. Έβαλε λοιπόν η Αγία Ελένη χιλιάδες εργάτες κι άρχισαν να σκάβουν όλα τα χωράφια εκεί γύρω. Είχε ακλόνητη πίστη πως κάπου θα τον έβρισκε. Πολλούς μήνες δούλευαν οι εργάτες χωρίς αποτέλεσμα. Κάποια μέρα, καθώς η Αγία Ελένη βάδιζε μέσα σ' ένα χωράφι, πάτησε ένα χορτάρι και αμέσως μια γλυκιά μυρωδιά γέμισε τον αέρα. Καθώς κοίταξε γύρω της έσκυψε κι έκοψε ένα κλαδάκι απ' το φυτό που πάτησε, το μύρισε και τότε κατάλαβε πως το χορτάρι εκείνο ήταν που σκορπούσε την γλυκιά ευωδιά. Με μιας ο νους της «φωτίστηκε», φώναξε έναν εργάτη και του είπε να σκάψει σ' εκείνο το μέρος.

Σε λίγο, τι θαύμα! Ο εργάτης βρήκε εκεί τον Τίμιο Σταυρό.

Από εκείνη τη στιγμή, το μυρωδάτο αυτό φυτό λέγεται βασιλικός, γιατί φύτρωσε

στο σημείο που ήταν θαμμένος ο Σταυρός, όπου είχε σταυρωθεί ο βασιλιάς του κόσμου.

Η επιγραφή Ι.Ν.Β.Ι. του Τιμίου Σταυρού

Την 1η Φεβρουαρίου του 1492 έγινε μια ανακάλυψη στην αρχαία πρωτεύουσα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Κατά τη διάρκεια αποκατάστασης μίας τοιχογραφίας, στην οποία εικονίζεται η εύρεση του Τιμίου Σταυρού από την Αγία Ελένη, βρέθηκε πίσω από αυτήν μία πέτρινη πλάκα, στην οποία ήταν χαραγμένη η επιγραφή «TITULUS CRUCIS».

Οι εργάτες αφαίρεσαν την πλάκα και ανακάλυψαν μία κόγχη, εντός της οποίας υπήρχε ένα μολύβδινο κιβώτιο, σφραγισμένο από τον Αρχιεπίσκοπο της Μπολόνια καρδινάλιο Γεράρδο, τον μετέπειτα Πάπα Φωτεινό Β΄ (1144-1145), πάνω στο οποίο υπήρχε μία επιγραφή, η οποία πιστοποιούσε το περιεχόμενο του. Μέσα σε αυτό υπήρχε ένα τεμάχιο της εγχάρακτης πινακίδας από το Σταυρό του Ιησού.

Το τεμάχιο ήταν από ξύλο καρυδιάς, είχε πλάτος 25,3 εκατοστά, ύψος 14, πάχος 2,6 και ζύγιζε 687 γραμμάρια, που σημαίνει ότι οι διαστάσεις ολόκληρης της πινακίδας πρέπει να ήταν περίπου 60 εκατοστά πλάτος και 21 ύψος. Αρχικά ήταν βαμμένη άσπρη και το χρώμα των γραμμμάτων ήταν μάλλον βαθύ κόκκινο, με τα γράμματα χαραγμένα από τα δεξιά προς τα αριστερά, σύμφωνα με τον εβραϊκό τρόπο γραφής. Παρ' όλη τη μεγάλη φθορά, την οποίαν είχε υποστεί προϊόντος του χρόνου, ήταν δυνατόν να διαβαστούν η δεύτερη και η τρίτη λέξη, ενώ η πρώτη σχεδόν αδύνατον.

Ωστόσο, αυτή η, εκ πρώτης όψεως, εκπληκτική ανακάλυψη, έγειρε κάποια σοβαρά ερωτήματα, όσον αφορά στη γνησιότητα της εν λόγω επιγραφής. Υπάρχουν μαρτυρίες για την ύπαρξη τέτοιας επιγραφής; Εκτός από τις αναφορές των προαναφερθέντων εκκλησιαστικών συγγραφέων για την ανακάλυψη, μαζί με το Σταυρό του Ιησού, της επιγραφής με την αιτία της θανατικής Του καταδίκης, υπάρχουν και δύο μαρτυρίες για την ύπαρξη της τον 4ο αιώνα μ.Χ. Η πρώτη προέρχεται από τον ανώνυμο «προσκυνητή του Μπορντώ», ένα Χριστιανό από τη Γαλλία, ο οποίος επισκέφτηκε την Ιερουσαλήμ το 333 μ.Χ. και η δεύτερη από την Αιθέρια, μία Χριστιανή από την Ισπανία, η οποία επισκέφθηκε τους Αγίους Τόπους το 382 μ.Χ.

Στην επιγραφή υπάρχουν τρεις σειρές από γράμματα, η μία κάτω από την άλλη. Η

πρώτη είναι τόσο πολύ κατεστραμμένη, που μόνο έξι, ίσως επτά, απολήξεις γραμμάτων έχουν διασωθεί. Αν και έχουν προταθεί κατά καιρούς διάφορες θεωρίες, όπως των καθηγητών Γκέρχαρντ Κρολλ (Αραμαϊκή), Σαλόμ Μπεν Χορίν (Εβραϊκή) και Κάρστεν Πίτερ Τίεντε (Εβραϊκή), η γλώσσα και το περιεχόμενο της πρώτης γραμμής καλύπτονται μέχρι σήμερα από ένα πέπλο αβεβαιότητας. Συνεχίζοντας στη δεύτερη (Ελληνική) και την τρίτη (Λατινική) γραμμή παρατηρούμε ότι και αυτές είναι γραμμένες από δεξιά προς τ' αριστερά, κάτι εντελώς φυσιολογικό για την πρώτη γραμμή, όχι όμως γι' αυτές τις δύο. Όπως και για την προηγούμενη, έτσι και γι' αυτήν δεν υπάρχει μία πειστική απάντηση. Ο καθηγητής Κ. Π. Τίεντε ερμήνευσε το γεγονός αυτό ως ένα λάθος του Εβραίου γραφέα, ο οποίος δεν ήξερε Ελληνικά και Λατινικά, αλλά γνωρίζοντας το ελληνικό και λατινικό αλφάβητο, έγραψε με τον εβραϊκό τρόπο (από δεξιά προς τ' αριστερά) αυτά που του υπαγόρευσαν στις δύο προαναφερθείσες γλώσσες. Στη δεύτερη σειρά διαβάζουμε «ΝΑΖΑΡΕΝΟΥΣ Β[ΑΣΙΛΕΥΣ]», το οποίο έρχεται σε συμφωνία με τη μαρτυρία του κατά Ιωάννην Ευαγγελίου (κεφ. 19, στιχ. 19) «ΙΗΣΟΥΣ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ». Σ' αυτό όμως διασώζεται ο λεκτικός τύπος «ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ» και όχι ο προαναφερθείς. Η λύση γι' αυτό το πρόβλημα, βρίσκεται στην επόμενη σειρά, η οποία είναι γραμμένη στα Λατινικά και έχει ως εξής: «ΝΑΖΑΡΙΝΟΣ RE[X]». Σύμφωνα με τον καθηγητή Κ. Π. Τίεντε πρόκειται για κλασική περίπτωση μεταγραφής, δηλαδή ο γραφέας δεν μετέφρασε αλλά μετέγραφε στα Ελληνικά από τα Λατινικά το επίθετο, το οποίο δήλωνε τον τόπο καταγωγής του Ιησού.

Το εν λόγω εύρημα όμως όπως έδειξε η ραδιοχρονολόγηση που έγινε το 2002, προέρχεται από μια πολύ μεταγενέστερη εποχή και συνεπώς ΔΕΝ υπάρχει περίπτωση να είναι η αυθεντική πινακίδα που κατά την Αγία Γραφή χρησιμοποιήθηκε στη Σταύρωση.

Κατόπιν εμπειριστατωμένων φιλολογικών και παλαιογραφικών αναλύσεων ωστόσο, θεωρήθηκε δυνατόν -για την ακρίβεια, προτάθηκε η πιθανότητα-, η ανευρεθείσα πινακίδα να αποτελεί το ακριβές αντίγραφο της αυθεντικής.

Εδώ όμως θα πρέπει να επισημανθεί ότι παρόμοια έλεγαν και πριν από μερικά χρόνια για το περιβόητο «οστεοφυλάκιο του Ιακώβου». Κατά τον πατέρα Φίτσμαγιερ, έναν από τους μεγαλύτερους ειδικούς παγκοσμίως στην αραμαϊκή, η εγχάρακτη επιγραφή της οστεοθήκης δεν υπήρχε αμφιβολία ότι ήταν αυθεντική και ως εκ τούτου αποτελούσε την αρχαιότερη απόδειξη τής ιστορικότητας του Ιησού.

Κι όμως η αυθεντία, με την οποία «κανείς δεν θέλει να αναμετρηθεί όταν έχουμε να κάνουμε με Αραμαϊκά», τελικά έσφαλε. Διότι όπως αργότερα αποδείχθηκε, το υποτιθέμενο αρχαιολογικό εύρημα δεν ήταν τίποτα άλλο παρά μια καλοστημένη απάτη. Έτσι λοιπόν, η σιγουριά του καθηγητή Τίεντε ότι η πινακίδα I.N.B.I. δεν μπορεί να είναι προϊόν νοθείας, δεν λέει και πολλά. Άλλωστε ήδη έπεσε μια φορά έξω στις εκτιμήσεις του και μάλιστα δραματικά: Ενώ αρχικά δεν απέκλειε τον 1ο μεταχριστιανικό αιώνα, η ραδιοχρονολόγηση έβγαλε τελικά 980 - 1146 μ. Χ.!

Ούτως ή άλλως τα ερωτήματα που αναζητούν απάντηση δεν είναι και λίγα. Κατ' αρχάς το κείμενο της ελληνικής φράσης δεν συμφωνεί με κανένα από τα Ευαγγέλια, όπως ούτε κι αυτά μεταξύ τους. Οι εκδοχές των Συνοπτικών απέχουν παρασάγγας από αυτό που (έστω και αποσπασματικά) αναγράφεται στον Titulus, ενώ και με την εκδοχή του Κατά Ιωάννην υπάρχει πρόβλημα: Πρώτον το όνομα «Ιησούς» δεν είναι γραμμένο ολόκληρο, αλλά με τα αρχικά του (IC), ενώ λείπουν και τα δύο από την Αγία Γραφή παραδεδομένα οριστικά άρθρα («Ιησούς ο Ναζωραίος ο Βασιλεύς ...»).

Οι μαθητές του Χριστού

Το γεγονός ότι ο ίδιος ο Ιησούς φέρεται ότι επέλεξε δώδεκα μαθητές ερμηνεύεται από μελετητές της ιστορικότητας του προσώπου ότι είναι συμβολισμός.

Ήθελε με αυτό τον τρόπο να δείξει ότι η διδασκαλία και το μήνυμά του αγκαλιάζει ολόκληρο το Ισραήλ.

Και τα τέσσερα Ευαγγέλια συμφωνούν πως υπάρχουν 12 μαθητές, δεν συμφωνούν όμως στα ονόματά τους. Ένα παράδειγμα: Ο 12ος μαθητής, σύμφωνα με τον Ματθαίο και τον Μάρκο, ονομαζόταν Θαδδαίος. Σύμφωνα με τον Λουκά ήταν ο Ιούδας ο υιός του Ιακώβου, ενώ ο Ιωάννης τον αναφέρει ως ο «Ιούδας, ουχί ο Ισκαριώτης».

Μια άλλη εξήγηση που έχει δοθεί είναι ότι ορισμένοι μαθητές ίσως είχαν δύο ονόματα. Για παράδειγμα, πιθανόν το Λευί να είναι το δεύτερο όνομα του Ματθαίου. Ενώ ο Θαδδαίος που αναφέρεται στον Ματθαίο και τον Μάρκο να είναι το ίδιο πρόσωπο με το «γιο του Ιακώβου» που αναφέρεται στον Λουκά, και με τον Ιούδα (όχι τον Ισκαριώτη) που αναφέρεται στον Ιωάννη.

Ο Χριστός όμως φαίνεται είχε έναν κύκλο με σταθερούς μαθητές, έναν άλλο με «οπαδούς» στον οποίο πρέπει να συμπεριληφθούν οι γυναίκες (Μαγδαληνή, Μάρθα, Μαρία κ.ά.) και έναν τρίτο με «συμπαθούντες».

Αξίζει να σημειωθεί ότι η οικογένεια του Ιησού δεν συμπεριλαμβανόταν στους οπαδούς Του. Ο «πατέρας» Ιωσήφ δεν ξαναεμφανίζεται στα Ευαγγέλια μετά τη

γέννηση. Μάλιστα, ο Χριστός φαίνεται να διάκειται αρνητικά απέναντι στην οικογένειά Του. Αναφέρει ο Μάρκος ότι η μητέρα και τ' αδελφία Του βρίσκονταν έξω από έναν χώρο που δίδασκε και του έστειλαν μήνυμα. Κι η απάντησή Του ήταν: «Τις είναι η μήτηρ μου ή οι αδελφοί μου;» Και κοιτάζοντας γύρω τους οπαδούς του πρόσθεσε: «Ιδού η μήτηρ μου και οι αδελφοί μου, διότι όστις κάμη το θέλημα του Θεού, ούτος είναι αδελφός και αδελφή και μήτηρ μου».

Παρ' όλ' αυτά μετά το θάνατό Του, ο αδελφός του ο Ιάκωβος είναι ένας από τους ηγέτες της πρώτης Εκκλησίας.

Οι Οικουμενικές Σύνοδοι και ο καθορισμός των...προδιαγραφών της θρησκείας και της πίστης

Η Α΄ Οικουμενική Σύνοδος διήρκεσε δύο μήνες και δώδεκα ημέρες και πραγματοποιήθηκε στη Νίκαια της Βιθυνίας. Συγκλήθηκε από τον Μέγα Κωνσταντίνο στις 20 Μαΐου του 325 και έλαβαν μέρος 318 επίσκοποι. Η Σύνοδος μεταξύ άλλων αποφάσεων, διακήρυξε την ομοουσιότητα του Υιού με τον Πατέρα.

Η Β΄ Οικουμενική Σύνοδος συγκλήθηκε από τον Αυτοκράτορα Θεοδόσιο Α΄ τον Μέγα στην Κωνσταντινούπολη το 381 και συμμετείχαν 150 ορθόδοξοι επίσκοποι και 36 Μακεδονιανοί. Η Σύνοδος μεταξύ άλλων αποφάσεων, συμπλήρωσε το Σύμβολο της Πίστεως (Σύμβολο Νικαίας - Κωνσταντινουπόλεως).

Η Γ΄ Οικουμενική Σύνοδος συνήλθε στην Έφεσο, στη βασιλική της Θεοτόκου, το 431 από τον Αυτοκράτορα Θεοδόσιο Β΄. Συμμετείχαν 200 επίσκοποι, ανάμεσα στους οποίους ο Άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας ως προεδρεύων. Η Σύνοδος μεταξύ άλλων αποφάσεων, διακήρυξε ότι ο Ιησούς είναι τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος, με πλήρη ένωση των δύο φύσεων και απέδωσε επίσημα στην Παρθένο Μαρία τον τίτλο «Θεοτόκος».

Η Δ΄ Οικουμενική Σύνοδος συγκλήθηκε από τον Αυτοκράτορα Μαρκιανό και τη σύζυγό του, Αυγούστα Πουλχερία το 451 στη Χαλκηδόνα. Αποτελούνταν από 650 επισκόπους και καταπολέμησε τη διδασκαλία του Μονοφυσιτισμού, η οποία, με πρωτεργάτη τον αρχιμανδρίτη Ευτυχή, δίδασκε ότι η θεία φύση του Χριστού απορρόφησε πλήρως την ανθρώπινη.

Η Ε΄ Οικουμενική Σύνοδος έλαβε χώρα από τις 5 Μαΐου έως τις 21 Ιουνίου του 553 στην Κωνσταντινούπολη με τη συμμετοχή 165 επισκόπων, υπό την προεδρία του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Ευτυχίου. Την συγκάλεσαν ο Αυτοκράτορας Ιουστινιανός Α΄ και η σύζυγός του, Αυτοκράτειρα Θεοδώρα. Επαναβεβαίωσε τα

ορθόδοξα δόγματα περί της Αγίας Τριάδας και του Ιησού Χριστού και καταδίκασε πλήθος μη ορθοδόξων συγγραμμάτων καθώς και ορισμένους συγγραφείς (Ευάγριο, Δίδυμο, Ωριγένη κ.α.).

Η ΣΤ΄ Οικουμενική Σύνοδος συγκλήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 680 από τον Αυτοκράτορα Κωνσταντίνο Δ΄ Πωγωνάτο και παραβρέθηκαν από 150 έως 289 επίσκοποι. Η Σύνοδος αυτή διατύπωσε ότι ο Χριστός έχει Θεία και Ανθρώπινη θέληση, η οποία υποτάσσεται στη Θεία.

Η Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδος συγκλήθηκε από τον Αυτοκράτορα Κωνσταντίνο ΣΤ΄ και τη μητέρα του, Αυτοκράτειρα Ειρήνη την Αθηναία στη Νίκαια της Βιθυνίας, στο Ναό της Αγίας Σοφίας, το 787 κατόπιν αίτησης του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Ταρασίου. Εκεί εκφράσθηκε το δόγμα ότι η εικονογράφηση του Χριστού και των Αγίων εδράζεται στην ενανθρώπιση του δευτέρου προσώπου της Αγίας Τριάδας και διευκρινίστηκε ότι η τιμή προς τις εικόνες αναφέρεται στο πρόσωπο που αυτή απεικονίζει και όχι στο υλικό από το οποίο είναι αυτή φτιαγμένη.

Για την Ορθόδοξη Εκκλησία, οι κανόνες που εξέδωσαν «αι επτά θεόπνευστοι Οικουμενικά Σύνοδοι», υποδεικνύουν το ορθό επειδή:

- * Στηρίζονται στη θεόπνευστη Αγία Γραφή και την αυθεντική αποστολική και εκκλησιαστική παράδοση.
- * Θεσπίσθηκαν ή επικυρώθηκαν (εγκρίθηκαν) από την Εκκλησία με Οικουμενικές Συνόδους που εκφράζουν το αλάθητο της Εκκλησίας.
- * Η έγκριση από Οικουμενική Σύνοδο δίνει στον Κανόνα οικουμενικότητα, διαχρονικότητα, διατοπικότητα και αυθεντικότητα.

Η Ιερά Σινδόνη του Τορίνο

Η Σινδόνη του Τορίνο ή Ιερά Σινδόνη είναι ένα κομμάτι ύφασμα πάνω στο οποίο είναι αποτυπωμένη η εικόνα ενός γενειοφόρου άνδρα, και η τοποθέτηση του πάνω στο ύφασμα πιστεύεται ότι ταιριάζει σε σώμα που έχει σταυρωθεί και τραυματιστεί. Η Σινδόνη φέρει την εικόνα του γενειοφόρου άνδρα, εμπρός και πίσω, ηλικίας περίπου 33 ετών, με ύψος περίπου 1,80 μ. και βάρος 77 κιλά. Σε όλο το μήκος του υφάσματος υπάρχουν κηλίδες αίματος που αποδίδονται σε θάνατο από σταύρωση. Είναι εμφανείς τρύπες από καψίματα και μερικές σταγόνες νερού από την πυρκαγιά του 1532. Ο άνθρωπος της Σινδόνης φέρει στους καρπούς των χεριών και στα πόδια σημάδια από αίμα που σημαίνει ότι σταυρώθηκε και επίσης στην πλάτη σημάδια από μαστίγωση. Στο πρόσωπο, υπάρχουν διογκώσεις που

είναι αιματώματα, τα οποία είναι ιδιαίτερα ορατά στο δεξί μάγουλο. Σε όλο το σώμα υπάρχουν σημάδια από μώλωπες και πληγές. Στο μέτωπο, στον αυχένα και στα μαλλιά που είναι μακριά, υπάρχει αίμα, ενώ πληγές καλύπτουν την περιφέρεια του κεφαλιού, που μάλλον έχουν προκληθεί από στεφάνι φτιαγμένο από μυτερά αγκάθια. Στο στήθος και στην πλάτη φαίνονται γδαρσίματα, που πιθανώς έγιναν από μαστίγιο, όργανο βασανισμού των ρωμαϊκών χρόνων. Στη δεξιά ωμοπλάτη, υπάρχουν τετραγωνικές εκχυμώσεις που αποδίδονται σε βαρύ αντικείμενο, που μπορεί να ήταν ο οριζόντιος δοκός του σταυρού που ο καταδικασμένος κουβαλούσε μέχρι τον τόπο της εκτέλεσης. Στη δεξιά θωρακική περιοχή βρέθηκαν σημάδια αίματος, που έχουν τα χαρακτηριστικά εκείνα πτωτικού αίματος.

Πριν το Μεσαίωνα η ιστορία της Σινδόνης του Τορίνο είναι σκοτεινή και καλύπτεται από μυστήριο. Ιστορικές αναφορές στη Σινδόνη του Τορίνο χρονολογούνται από το 1354. Νωρίτερα, υπάρχουν υπόνοιες πως ανήκε στο Τάγμα των Ναϊτών Ιπποτών, για τους οποίους υποστηρίζεται πως την είχαν στην κατοχή τους για 200 χρόνια περίπου. Οι τελευταίοι Ναΐτες που εικάζεται ότι κατείχαν τη σινδόνη ήταν ο Ζακ Ντε Μολέ και ο Ζοφρέ Ντε Σαρνέ, οι οποίοι κάηκαν στην πυρά το 1314, μετά την διάλυση του Τάγματος. Ως πρώτος κάτοχός της αναγνωρίζεται με ασφάλεια ο Γάλλος ιπότης Ζοφρέ Ντε Σαρνέ, ο οποίος δίσταζε να δημοσιοποιήσει το γεγονός της ύπαρξής της, πιθανώς λόγω των μυστηριωδών συνθηκών με τις οποίες είχε έρθει στα χέρια του, μάλλον λόγω συγγένειας με τον Ναΐτη Ντε Σαρνέ. Ο ίδιος είχε χτίσει μία φτωχική εκκλησία στο Λιρέ της Γαλλίας, και ενώ η οικογένειά του ήταν σε οικονομικό αδιέξοδο, αποφάσισε να εκθέσει εκεί τη Σινδόνη. Ο επίσκοπος της περιοχής Ερρίκος του Πουατιέ, αντέδρασε για την αυθεντικότητα της και υπέβαλλε μνημόνιο, το οποίο ανέφερε πως μετά από εξετάσεις που έκανε στη Σινδόνη, την βρήκε πλαστή, αναφέροντας επίσης πως είχε ανακαλύψει και τον καλλιτέχνη που τη φιλοτέχνησε. Η Σινδόνη αμέσως αποσύρθηκε, για να εκτεθεί εκ νέου το 1389. Ο γιος του Ντε Σαρνέ, αγνοώντας τον τοπικό επίσκοπο, πήρε άδεια από τον Πάπα, παραδεχόμενος εξ αρχής πως δεν ήταν γνήσια, αλλά αντίγραφο. Ο επίσκοπος της περιοχής Πιέρ Ντ'Αρσί, σε μνημόνιο προς τον Πάπα Κλημέντιο Ζ', χαρακτήριζε τη Σινδόνη ως απάτη, αναφερόμενος στις προγενέστερες έρευνες του Ερρίκου του Πουατιέ.

Το 1452, το ύφασμα πωλήθηκε στον Δούκα του Σαβόυ, ο οποίος ανέγειρε ειδικό παρεκκλήσι και τοποθέτησε τη Σινδόνη στο Σαμπερύ της Γαλλίας το 1464. Το 1532, προκλήθηκε πυρκαγιά στο παρεκκλήσι, που προκάλεσε φθορές στη Σινδόνη, με αποτέλεσμα η οικογένεια του Σαβόυ να τη μεταφέρει στο Τορίνο της Ιταλίας,

όπου βρίσκεται μέχρι σήμερα. Η μοναδική φορά που μεταφέρθηκε από το Τορίνο ήταν τα χρόνια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όταν τοποθετήθηκε στο μοναστήρι του Μοντεβεγκίνε, στο Αβελίνο της νότιας Ιταλίας, για να παραμείνει αργότερα οριστικά στο Τορίνο.

Η Ιερά Σινδόνη του Τορίνο έχει αποτελέσει πηγή διαμάχης μεταξύ της θρησκευτικής και της επιστημονικής κοινότητας για αιώνες, καθώς υποστηρίζεται ότι πρόκειται για το σάβανο στο οποίο εναποτέθηκε το σώμα του Ιησού Χριστού, μετά την αποκαθήλωσή του από τον Σταυρό, ενώ σύμφωνα με επιστημονικές μελέτες αποτελεί ανθρώπινο δημιούργημα. Η Σινδόνη είναι ένα λινό ύφασμα κιτρινωπού χρώματος, διαστάσεων 4,30 μέτρων μήκος και 1,10 μέτρων πλάτος, που φυλάσσεται από το 1578 στον καθεδρικό ναό του Τορίνο. Η ύφανση του είναι από ψαροκόκκαλο από ίνες λιναριού, υλικά που χρησιμοποιούνταν την εποχή του Ιησού Χριστού.

Για την αυθεντικότητα και την προέλευσή της έχουν διατυπωθεί πολλές απόψεις. Επιστημονικές αναλύσεις και χρονολογήσεις του υφάσματος χρονολογούνται από τα τέλη του 19ου αιώνα, όταν παρατηρήθηκε πως οι χρωματικοί τόνοι των εικόνων της Σινδόνης είχαν μάλλον το χαρακτήρα φωτογραφικών αρνητικών. Το 1988, τρεις ανεξάρτητες μελέτες που πραγματοποιήθηκαν σε εργαστήρια του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, της Αριζόνας και του Ινστιτούτου Τεχνολογίας της Ελβετίας αντίστοιχα, κατέληξαν στο συμπέρασμα πως πρόκειται για δημιούργημα που χρονολογείται την περίοδο 1290-1390. Με βάση τα αποτελέσματα των ερευνών, η Ρωμαιοκαθολική εκκλησία αποδέχτηκε τη Σινδόνη ως μη αυθεντική.

Απολλώνιος ο Τυανέας και Ιησούς Χριστός. Η μεγάλη «κλοπή»;

Γνωρίζουμε όλοι μας ότι η ιστορία, ως συνήθως, γράφεται από τον νικητή. Επίσης γνωρίζουμε ότι η παραχάραξη της ιστορίας, με όποια «υλικά» απαιτούνται, αποτέλεσε εργαλείο προσπορισμού των νικητών Χριστιανών. Και ιδιαίτερα από την έναρξη (Α' Οικουμ. Σύνοδος) της νεότερας «Χριστολογίας».

Μία τέτοια περίπτωση «καραμπινάτης» παραχάραξης είναι και αυτή του μεγάλου Έλληνα σοφού Απολλώνιου Τυανέα.

Γεννήθηκε το έτος 4 π.χ. και πέθανε σε βαθιά γεράματα το 100 μ.χ. περίπου. Υπήρξε ανθρωπιστής μέγας διδάσκαλος και κατά την διάρκεια της ζωής του θαυμάζονταν σε τέτοιο βαθμό, ώστε παντού (Ρωμαϊκή επικράτεια) υπήρχαν εικόνες του, αγάλματα, ναοί αφιερωμένοι στο όνομα του, αλλά και νομίσματα.

Ήταν γιος πάμπλουτου Καππαδόκη με βαθιά Ελληνική παιδεία, και ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην Ταρσό της Κιλικίας η οποία φημίζονταν ως μέγιστη εστία της ελληνικής φιλοσοφίας. Χάρισε από νωρίς τα πλούτη του σε «αυτούς που νομίζουν ότι τα έχουν ανάγκη», και ξεκίνησε τον αγώνα του για πνευματικές κατακτήσεις.

Ο Τυανέας υπήρξε ένα ειρηνικός επαναστάτης, ένας αναθεωρητής της θρησκείας, ένας άνθρωπος που, μεταξύ των άλλων, επιτέθηκε στην «τάση» της εποχής να αλλάζουν οι Έλληνες τα παραδοσιακά τους ονόματα με Λατινοεβραϊκά.

Υπήρξε μέγας μύστης, και παρ' όλες τις ικανότητες του και τις βαθιές του γνώσεις, έζησε ως ένα απόλυτο υπόδειγμα ηθικής και απλότητας, με βασικό του σκοπό την αποκατάσταση του Ελληνικού τρόπου σκέψης και ζωής στον τότε Ελλαδικό χώρο.

Την περίοδο που έζησε, δίδαξε αλλά και λατρεύτηκε από άκρη σε άκρη της Ρωμαϊκής επικράτειας, είναι συνάμα και η περίοδο που τοποθετείται.....η αρχή του Χριστιανισμού. Είναι η εποχή όπου στις περιοχές που ζουν Εβραίοι κυριαρχεί το μεσσιανιστικό δόγμα (σύμφωνα και με την τοπική τους παράδοση) καθώς και ακούγονται πολλά περί του ερχομού του Μεσσία.

Έζησε ζωή ενάρετη, λιτή, αποποιούμενος τα υλικά αγαθά και καταδικάζοντας αυστηρά τις καταχρήσεις και την αμαρτία. Γι' αυτό τον αποκάλεσαν «θείον άνδρα».

Την ζωή του Απολλώνιου συνόδευσαν και αρκετοί θρύλοι και μύθοι (περισσότερες πληροφορίες παρακάτω) περί...θαυμάτων που έκανε (όπως η ανάσταση μιας νεκρής κοπέλας), που φυσικά σήμερα κανένας ορθολογιστής δεν δύναται ν' αποδεχθεί.

Όταν πολύ αργότερα, περί τα τέλη του τρίτου αιώνα, η διαμάχη ανάμεσα στους εθνικούς και τους χριστιανούς είχε φουντώσει για τα καλά, πολλοί πολέμιοι της «φρέσκιας» θρησκείας αντιπαρέβαλλαν τον Απολλώνιο και την ιδιαίτερα διαδεδομένη διδασκαλία του στην χριστιανική διδαχή!

Με λίγα λόγια: Ο Απολλώνιος Τυανέας ήτανε κάτι σαν τον Χριστό για τους Εθνικούς. Σε όλα του τα θαύματα υπάρχουνε «ομοιότητες» με τα θαύματα που έκανε ο Χριστός.

Έτσι το 325 μ.χ. ο ηλιολάτρης (αλλά και θαυμαστής του Απολλώνιου) Κωνσταντίνος μέσω της Α' Οικ. Συνόδου αφομοίωσε την διδασκαλία και την

μεγάλη φήμη του Τυανέα, και παραχαράσσοντας την διδασκαλία του μαζί με τον Πυθαγορισμό, με κάποιες δήθεν Θεϊκές διδασκαλίες ενός υπερφυσικού Μεσσία (οι οποίες θα ήτανε όμως πιο συμφέρουσες για την Αυτοκρατορία από τις ριζοσπαστικές απόψεις του Τυανέα) δημιούργησε τον μύθο του «Μεσσία Χριστού»!.

Οι δε γραφιάδες εκείνου του ανοσιουργήματος που βαπτίστηκε Α' Σύνοδος, ονομάστηκαν αργότερα...ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ!

Κάπως έτσι αυτοχρίστηκαν όλοι τους, και ο αρχιμάγειρας της υπόθεσης ανακηρύχθηκε ΜΕΓΑΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟΣ...

Μέχρι πριν από λίγα χρόνια, σχεδόν όλοι οι αρχαιογνώστες πίστευαν εσφαλμένα ότι ο Απολλώνιος από τα Τύανα της Μ. Ασίας ήταν πλάσμα της φαντασίας του Φλάβιου Φιλόστρατου (3ος αι. μ.Χ.). Αποκορύφωμα της πλάνης αποτελεί το έργο του U. Weisser (στα γερμανικά) «Το Βιβλίο για το μυστικό της δημιουργίας του Ψευδο-Απολλώνιου από τα Τύανα, Βερολίνο - Ν. Υόρκη, 1980.

Και όμως. Από το 1942 έχει ανακοινωθεί σε ινδικό ερευνητικό περιοδικό ότι βρέθηκε χειρόγραφο στα σανσκριτικά, που αποκάλυψε τη δράση και την παρουσία ενός «Απαλούνα» και του συνοδού και συνεργάτη του «Νταμίζε» ανάμεσα στους Ινδούς γιόγκι σε εποχή που ταυτίζεται με τα χρόνια του Χριστού. Φυσικά, πρόκειται για τον Απολλώνιο και τον Δάμιν, για τους οποίους ο Φιλόστρατος μαρτυρεί ότι έφτασαν μέχρι την Ινδία.

Κάτι τέτοιο φαίνεται να το αγνοεί η Μ.Δ., που το βιβλίο της πρωτοκυκλοφόρησε το 1984.

Όπως γράφει ο Fauste, ο μεγάλος Μανιχαϊστής του 3ου μ.Χ. αιώνα: Καθένας γνωρίζει ότι τα Ευαγγέλια δεν γράφτηκαν ούτε από τον Ιησού, ούτε από τους αποστόλους του, αλλά πολύ μετά από αυτούς, από κάποια άγνωστα πρόσωπα οι οποίοι κρίνοντας ορθά ότι δύσκολα θα γινόντουσαν πιστευτοί, καθώς διηγόντουσαν πράγματα που δεν είχαν δει οι ίδιοι, κυκλοφόρησαν τις διηγήσεις τους με τα ονόματα των αποστόλων ή των μαθητών.

Αντίθετα, η καταγραφή της ζωής του Απολλώνιου είναι πλήρης. Καταγράφηκε από ένα προσωπικό φίλο και αφοσιωμένο μαθητή του Απολλώνιου, ο οποίος ήταν σταθερός σύντροφός του για πάνω από πενήντα χρόνια και ο οποίος κατέγραφε σε καθημερινή βάση όλα όσα ο Απολλώνιος έκανε ή έλεγε εκείνο τον καιρό.

Αυτή η καταγραφή αντιγράφηκε και πήρε τη μορφή βιβλίου από έναν από τους πιο

γνωστούς ιστορικούς εκείνης της εποχής και δημοσιεύτηκε το έτος 210 μ.Χ. – περισσότερο από εκατό χρόνια πριν από την εμφάνιση των Ευαγγελίων.

Ο συντάκτης αυτού του βιβλίου ήταν, όπως αναφέρθηκε, ο Φλάβιος Φιλόστρατος (170 – 246 μ.Χ.), ο οποίος αποκαλείται ο Ταλλεϋράνδος του 2ου αιώνα. Ήταν διάσημος ακαδημαϊκός, συγγραφέας μεγάλου αριθμού φιλοσοφικών και ιστορικών βιβλίων και στενός φίλος του αυτοκράτορα Σεπτίμιου Σεβήρου (146 – 211 μ.Χ.) και της συζύγου του Ιουλίας Δόμνας (158 – 217 μ.Χ.).

Στο αμφισβητήσιμο αυτό βιβλίο, φαίνεται να αναφέρονται και κάποιες υπερβολές και τερατολογίες, όπως:

- Αναφερόμενος στην γέννηση του Απολλώνιου, ο Φιλόστρατος λέει πως η μητέρα του Απολλώνιου είχε αποκοιμηθεί σε ένα αγρό, όπου οι κύκνοι που ζούσαν εκεί έστησαν χορό γύρω από αυτήν, μετά άρχισαν να κραυγάζουν δυνατά, προκαλώντας την να γεννήσει πρόωρα. [Ph.LAT, 13]
- Ο Απολλώνιος καταδικάζει συγκεκριμένα την πρακτική των θερμών λουτρών. (του ιδίου, 47)
- Ο Απολλώνιος δηλώνει πως είναι ικανός να ομιλεί όλες τις γλώσσες των ανθρώπων – χωρίς να τις έχει σπουδάσει ποτέ. (του ιδίου, 53)
- Επίσης μαθαίνει την γλώσσα των πουλιών. (του ιδίου, 57)
- Διατείνεται πως είχε δει τις αλυσίδες του Προμηθέα όταν ταξίδευε στα Καυκάσια όρη. [Mead.ApT, 60]
- Ο ίδιος και η παρέα του συναντούν έναν καλικάντζαρο, τον οποίο έδιωξαν μακριά, φωνάζοντάς τον με διάφορα ονόματα. [Ph.LAT., 125]
- Ο Απολλώνιος δηλώνει πως οι αιχμαλωτισμένοι ελέφαντες κλαίνε και θρηνούν την νύχτα όταν οι άνθρωποι δεν τους παρατηρούν, όμως όταν πλησιάζουν άνθρωποι, σταματούν το κλάμα διότι νοιώθουν ντροπή. (του ιδίου, 145 – πρόκειται για απόσπασμα ενός μακροσκελέστατου τμήματος αφιερωμένου στους ελέφαντες, δανεισμένο από το έργο του Juba, το «History of Libya» (Ιστορία της Λιβύης) – Mead.ApT, 60n)
- Μια μικρή παράγραφος του Φιλόστρατου περιγράφει τους διαφορετικούς τύπους δράκων (του ιδίου, 245-7)
- Ο Απολλώνιος αντιμετωπίζει ένα Σάτυρο και τον αποκοιμίζει, προσφέροντάς του κρασί. (του ιδίου, εδ. 2, 107-9)
- Κατά την διάρκεια της δίκης του, ο Απολλώνιος καταφέρνει να εξαφανίσει την γραφή από τις πλάκες ενός των κατηγορών του. [Mead.ApT, 188]

Δεν υπήρξε Αγγλική μετάφραση μέχρι το έτος 1209. Εκείνη τη χρονιά, ο

αιδεσιμότατος Έντουαρντ Μπέρβικ, προκαθήμενος του Λίσιπ στην Ιρλανδία, δημοσίευσε τη δική του μετάφραση, ζητώντας εκ βαθέων συγχώρηση από το Χριστιανικό κόσμο για τις ομοιότητες (οι οποίες ήταν ολοφάνερες σε όλους) ανάμεσα στις ζωές του Ιησού και του Απολλώνιου...

Τα «θαύματα» που έκανε ο Απολλώνιος, προκάλεσαν μεγάλη περισυλλογή στη νεοσύστατη Χριστιανική Εκκλησία. Ο μάρτυρας Ιουστίνος, ο μεγάλος Πατέρας της εκκλησίας του 2ου αιώνα, ρώτησε σχετικά: Πώς γίνεται και τα φυλαχτά του Απολλώνιου έχουν ισχύ πάνω σε συγκεκριμένα μέρη της δημιουργίας, επειδή αποτρέπουν, όπως βλέπουμε, τη μανία των κυμάτων, τη σφοδρότητα των ανέμων και τις επιθέσεις των αγρίων ζώων; Και ενώ τα θαύματα του Κυρίου μας συντηρούνται μόνο από την Παράδοση αυτά του Απολλώνιου είναι πολυαριθμότερα και αποδεικνύονται πραγματικά σε γεγονότα του παρόντος, έτσι ώστε να παρασύρουν όλους αυτούς που τα βλέπουν ;

Ο Ράλστον Σκίννερ (1830-1893) συγγραφέας του έργου «Η Πηγή των Μέτρων», πιστεύει ότι αυτή η ομοιότητα βοηθά να εξηγήσουμε γιατί η ζωή του Απολλώνιου Τυανέα από τον Φιλόστρατο, κρατήθηκε τόσο προσεκτικά μακριά από μετάφραση και από το να γίνει ευρέως γνωστή. Λέει ότι αυτοί που έχουν μελετήσει αυτό το έργο στο πρωτότυπο, αναγκάζονται να συμπεράνουν ότι η ζωή του Απολλώνιου πάρθηκε από την Καινή Διαθήκη ή η Καινή Διαθήκη από το έργο του Φιλόστρατου. Καθώς η Καινή Διαθήκη δεν εμφανίστηκε παρά εκατό χρόνια μετά τη δημοσίευση του βιβλίου του Φιλόστρατου, αφήνουμε τον αναγνώστη να βγάλει τα δικά του συμπεράσματα.

Ο χριστιανισμός ως θρησκεία

Στα Ευαγγέλια δεν αναφέρεται πουθενά ο όρος θρησκεία, ούτε φαίνεται από το περιεχόμενο της διδασκαλίας του Ιησού να υπήρχε ως στόχος η ίδρυση μιας νέας θρησκείας! Αντίθετα, οι ευαγγελικές περιγραφές (Ματθαίος, 5, 17-18) δείχνουν μια συμπεριφορά και ομιλία πιστού Ιουδαίου:

Μην νομίσητε ότι ήλθον καταλύσαι τον νόμον και τους προφήτας, ούκ ήλθον καταλύσαι αλλά πληρώσαι.

(πληρώ = εκπληρώ, συμπληρώνω).

Η εκτροπή των εξελίξεων προς μια νέα θρησκεία, αφενός με σύμπτυξη στοιχείων (συγκρητισμός) από την εβραϊκή, από το ελληνικό δωδεκάθεο και από διάφορες εθνικές θρησκείες στο χώρο της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και της εκείθεν

Ανατολής (Μίθρας, Άττις, Όσιρις κλπ), αφετέρου με καθιέρωση απλοϊκών διαδικασιών για εύκολη μετάνοια ύστερα από κάθε μορφής αμαρτίες (μέχρι και δολοφονίες), έγκαιρη επίγεια συγχώρεση (των πιστών) και ελπίδες για κατάκτηση της «μετά θάνατον ζωής», φαίνεται ότι έγινε από τον Απόστολο Παύλο, διάφορους οπαδούς και από μαθητές τού Ιησού - σε αντιπαράθεση με τον Απόστολο Πέτρο - οι οποίοι με τη δράση και το κήρυγμά τους ανύψωσαν τον ευαγγελικό Ιησού στη θέση τού ιδρυτή και ηγέτη. Η διδασκαλία του Ιησού και των μαθητών του που κωδικοποιήθηκε στην «Καινή Διαθήκη», αναγνωρίστηκε ως επίσημη κρατική θρησκεία στη ρωμαϊκή αυτοκρατορία από τον Κωνσταντίνο και επεβλήθη ως μοναδική από τον Θεοδόσιο.

Ο χριστιανισμός αποτελεί το τέκνο της σύγκρουσης μεταξύ του ανατολικού μεταφυσικού μυστικισμού και του ελληνικού ορθολογικού ανθρωποκεντρισμού. ο μεταφυσικός μυστικισμός, έκδηλος στο μονοθεϊστικό χαρακτήρα της χριστιανικής θρησκείας, επικράτησε σ' αυτή τη σύγκρουση, με τη δυναμική υποστήριξη των Ρωμαίων στρατηγών, και με την καταπίεση, αποσιώπηση και, σε μερικές περιπτώσεις, διαστρέβλωση της φιλοσοφίας του ελληνορωμαϊκού πολιτισμού. Αποτέλεσμα ήταν να χρειασθεί να φθάσει η ανθρωπότητα στον Καρτέσιο για να ανακαλύψει εκ νέου τον ορθολογισμό, ο οποίος φαινόταν να έχει εκλείψει με την παρακμή της ελληνικής αρχαιότητας...

Πηγές

jesusneverexisted.com | hellenicreligion.gr | sfrang.com | el.wikipedia.org | metafysiko.gr | physics4u.gr | apologitis.com | zoiforos.gr | kazam.gr | valentine.gr | esoterica.gr | oodegr.com | falsefaith.blogspot.com | erinya-hellenica.blogspot.com | geocities.com/artofwise | mrfortunescrypt.blogspot.com | anazitiseis-hh.blogspot.com | orthodoxos.wordpress.com | apolloagalaxy.blogspot.com